

1 KORIN

Mi iya Pol siya om Efesas hir nwowa mi siya ta yokwowa ha wɔnkika iikamim naingwo tibmiiyim om Korin hiranim simiiramim. Biya iya Pol siya om Korin hir niki owin siya Adi Komii siir yai airin biewiiyim whirkakin whir mi haimee ha iki boinmimauu. Mi ti omin Korin nikiuwiyin yio Grik iikamim simiir om komii ieya mi Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim yim hir nwokim. Mi iikam whiekakim yipiki dimin biye tiriyim yim hir warar mi okim. Mi mhoiya iikamim naingwo tibmiiyim yokwowa ina wɔnkiiyim Pol siiram, sima ti hinina win boinki, sima miyiknan nwo rani ini yapiyapi nwowim. Mi iya Pol siya hiriinan wakaewinin mi siya ta yokwowa ha wɔnkikin simiir whinkinsiis haiginugin dimin taeminim sima tirim wadie sima nwowim. Iriig.

¹ Kara Polkin, kara Krai Jisis siir aposel inkamkin. Kariirin Adi Komii siir kwoinkar naingwo okmwɔn okwo haiginugin, aposel inkam nwowam. Kara mi kariir nomiiyauwin, Sostanis, krira kimiir boin wadieki. ² Ta yokwowa krira wɔnkika om komii korin warauran iikamim Adi Komii krimiir Wanin siiram naingwo tibmiiyim kimiiram. Mi Kimiirin Jisis Krai siyar diriraerarkikin mi kimiirin dimin whirkin paninsi kimbusi. Mi win kima ini Adi Komii siir inkam kingi kinar ywowim. Kima, ti iikam whiekakim omom omomim hinda tinda nwowim simiir hiranim Jisis Krai Biyan Inkam Komiiyin siir

inig siir hainaniyim mi siya ini krimiir hoimgakni Biyan Inkam Komiiyar ywowirkakin.

³ Adi Komii krimiir Wanin siya mi Jisis Krai, sower mhi kwoinim iripa nongwomamair aeyamin wadie saeya nwowaiginuwi. Iriig.

Pol siya Adi Komii krimiir Wanin siir boin wadiekikin

⁴ Kara inokinokin kimiramin Adi Komii siir boin wadiekii, ta naingwobumbuwa siya hauwa kimir sairsi boin wadiekii. Dimusi rani, kima ini Krai Jisis siir iikamkim. ⁵ Kima Krai Jisis saika bidi yamasu kikinim mi kima dimin taemin whiekakim simiir kirie komiigak asi nwokim. Mi kima kwoin miyik mi adi siir yaimwokiayimwowa sair ninomokninkin boini kwoin miyikak asi nwokim. ⁶ Mi ta Krai siir yai win kibiya saeya inan kimir bidi kwirii idwokaiya. ⁷ Mi kima Adi Komii siir naeyuin siir dimin miyik miyikim simiiram paninsi whaowaesi. Ningaka. Inkam Komiiyin Jisis Krai siya nitana wi sairar nadiguwi. ⁸ Mi kimirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi mi kima wi kirie hiriyar nwoyokiyokiyami mi wi ta io aeya digii mi kimirin wi dimin whirki kimbu rani. Iya kimir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siya nitana. Ningaki, ningakinga. ⁹ Adi Komii siya yaimwo boinan inkamkin mi kimirin siyar nimbingin siir yinisimin Jisis Krai, kimir Biyan Inkam Komiiyin, ini hanin kwirii idwokaiyim mi saika nidwo boinaiyim. Iriig.

Iikamim iripa mhi kwoin nwoyiyim simiir yaiga

10 Mi ti kariir nomiiyauwim kara kimiirin, krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraiis siir inig iir boinin kwokwokii. Kimakima kipi ninkinwaomwarkii boin mi ti kimiir isidin yapa yapa kipi nwo kimiir kwoinim whirua dwo mi yaiya diriyar kiritmai boinki. 11 Ti kariir nomiiyauwim kara, kariir nomiiyauwin Krowi, siir isid ieya boinmaugikin, kimakimarin ini ninkinwaomwarkii boinkaka nwowim. 12 Kara kimiirin pi hinina boinmauwakaekii, kima yapa yapa nwonra kimiir nhirim pi hinina boini, nim nhirim Polnikim mi nim nhirim Apolosnikim mi nim krima Kraiis nikim. 13 Mi ini panina tirin, kraisiya ini tari haimii haimiyya ywowin, ha? Mi tari ti paeyin hiiniya nironinkinin siirin Pol kariir ninkin irimdinu aokikin kimiir whinkinsiis haiginuwamin, ha? Kima tari Pol kariir inig iir baptaisim, ha?

14 Kara Adi Komii siir boin wadiekii, kara kimiir waraurin Krispas, Gaias sowirarar baptaisgikin kara inkam nwir wara bi baptaisgikin. Ningaka. 15 Inkam nwirki kimiirin wi hinina boin tani, kima kariir inig iir baptaisim. Ningaka. 16 Ae, kara tisi haningi swoki kwanaingwowoknakiyin, kara Stefanas simiirniyyin warar ninkin baptais haiginugikin. Kara ninokninkin tani, kara tari inkam nwir warar bidi yamisi baptaisgikin iyie? 17 Kraisiya kariirin baptaisim bi nikropkikin. Ningaka. Siya kariirin yai win kibiya saiir boinmimauuwam nikropkikin. Mi ti hiriinan saiirsika kara kimiirin aowa aowan yayim, kima ninokninkin karamae nwowim pi simiir wara kinawhiyimiyyena boin tani, kamim ninokninkin

komiigakim simiir hiriinan. Nningaka. Mi kara hiriina boinkiswo mi ti paeyin Kraisiir nirioninkinin hiiniya yio wi inigak di yowowi. Iriig.

Adi Komii siir kirieya ini Kraisiir hir nwo

¹⁸ Kaimwoka, iikamim ha naingwowi, ti paeyin hiiniya nirioninkinin siir yaiya saeya hindara priiboin whaowaei. Mi krima iikamim Adi Komii siya nanmaiwarkainam, nim krimiir kwoinim ha naingwowi, ti paeyin hiiniya nirioninkinin, siir yaiya ya Adi Komii siir kirie aeyairga. ¹⁹ Adi Komii siir Yokwo Komiiya saeya ha boinka,

iikamim ninokninkinkakim simiir ninokninkina wi kara tirbugii. Mi iikamim kwoinpai kwoinpai miyikakim simiir kwoinim wi kara nirimdiyugii.

²⁰ Mi ti iikamim ninokninkinkakim mi iikamim kwoinpai kwoinpaigakim iikamim yai kripii nainiikiigi ikim mi sima wi inigakar nwo. Nningaka. Mi Adi Komii siya nu tiran iikamim ninokninkinkakim, simiir ninokninkin imiir bidi tirbugiyim.

²¹ Adi Komii siir ninokninkina ti nuan iikamim simiir kwoinairga naingwo haiyim wi dig nwo rani. Nningaka. Adi Komii siya ta boinbu yaiya sima boinmimauuwa sairam naingwo tibmiiyim, iikamim simiirin wi siya nanmaiwarkainaei.

²² Juda sima yaewan minam kindiyu wankim, sima yaeya dimin kirie komii win kigi mi sima wa naingwo tibmii. Mi yim Grikim, ninokninkin komii haiyaramar mi ankaai. ²³ Mi nim krima paeyin hiiniya nirioninkinin Kraisiir ninkin irimdinu aokiyin, siir yai ailarar mi boinmimauuwikim. Mi Juda iikamim sima ta yai

aiir wakae winim mi simiir kwoinim miyiknan bi nwokikim, ini hindara hugimkikugiyim. Mi iikamim Juda iikam tani, yim simiir kwoinim ha naingwowi, ta yaiya saeya hindara priboin whaowaei. ²⁴ Nim krima nhirim Juda iikamkim mi nhirim krima Juda iikam tani. Krima Adi komii siir niku aiir wakaeyim krima ina ninokninkinim, Kraisiya Adi Komii siir kirieya mi siir ninokninkina, saiir nisisiimauugin. ²⁵ Iikam nhirim sim kwoinim yim ha naingwowi, Adi Komii siir ninokninkina saeya bwam karamaeki nuwi mi yim inkam nhirim sim kwoinim ha aingwowi, Adi Komii siir kirieya saeya opairgi mi iuwi. Mi Adi Komii siir ninokninkina ini ti nuan inkamim ninokninkin komii komiigakim bi nwowim, ini simiir ninokninkin imiir haibura mi Adi Komii siir kirie ini ti nuan iikamim kirie komii komiigakim bi nwowim simiir kirie aiir haibura.

²⁶ Ti nomiyauim kima biya Adi Komii siya nimbina iya kima naingwo tibmiya mi sairam ti swoki aingwowoknaki biya kima panin panin inkam nwokim, iya Adi Komii siya kimiir nimbina. Mi nu tiran iikamim ninokninkin komii Komiigakim mi kirie komii komiigak nwokim, yim iuarig bi nwokim. Ningaki, ningakinga. ²⁷ Adi Komii siya bidi hidgiyin iikamim nu tiranim ha naingwowim inig karamae nwowim simiir nimbinam, iikamim ninokninkinkakim simiir kiyipsibgi haiginiuwam. Mi siya iikam opairim nuan inkam ima naingwowim simiir bidi yimbiingiyim, inkam kiriekakim simiir kiyipsibgi haiginiuwam. ²⁸ Adi Komii siya bidi yimbiingiyin inkamim yaeyipyaeyipa ti nuan inkamim sima

yasururgaiyim. Mi iripa nomboin ii ae karamae sima nwowim simiirin. Dimusi rani, ti iikamim nuanim ha naingwowyim, sima inig komiigakim simiirin Adi Komii siya bidi ikwowaisiigiyim. ²⁹ Inkam nwrki hainan karamaeka siir inig iirarin, Adi Komii siir whwonkam ida. Nningaka. ³⁰ Whisarii rani, krma ini Jisis Kraiis siirgisirkina ywowim. Mi Adi Komii siya Jisis siirin minam nimbingin Kraiis siirin siya krmiir ninokninkin haiginuwim. Mi Adi Komii siya krmiirin wi hinina nwoki boinim, dimin whirki bi kimbugim mi krmiirin siyar sakii prapras okwokiyim mi krma ini rirmiya ywokiyim. ³¹ Yokwo Komii saeya hinina boinka, yio siyiu miyik rani, inkamin siir inig iirar hainanaeyin, siya Adi Komii siir inig iirar hainan iski. Iriig.

2

Pol siya paeyin hiiniya nirioninkinin saiir boinmimauugin

¹ Pol siya boin, ti nomiyauim, iya kara kimiirim nita kara Adi Komii siir yai miyika saiir boinmimauuwim mi kara kimiirin yai kirie kirieyim mi yai aowa aowan ikim, kara simiir bi boinmimauugin. Nningaka. ² Iya kara kimaka nwowa kariir kwoinin hiningin, kara wi dimin whirim naingwo rani. Nningaka. Kara Jisis Kraiis siiraramar yaingwo iski. Mi dimin komii whirin paeyin hiiniya nirioninkinin siya naowin siirama daingwo iski. ³ Iya kara kimiir waraur nita kara kiriekak sim bi nitkin kara nidid kakar nitkin mi kariir pua nopnopa mi kinka. ⁴ Mi yaiya kara boina mi yai win kibiya kara mi boinmimauua,

kara inkamim ninokninkinkakim kimiir kwoinim simiir hiriinan bi hiir boinikin. Nningaka. Kara Adi Komii siir naeyiun siir kirieya saiirar nitkin kimiir nsiisiimauuwamin. ⁵ Mi kimiir naingwo tibmiiya inkam ninokninkinkakim simiir hiranki bi haigin. Nningaka. Adi Komii siir kirieya saiir hiranka nitka. Iriig.

Ninokninkina krimiirin Adi Komii siir naeyiueyar hauugin

⁶ Kaimwoka, sima iikamim naingwo tibmii kirie kiriekakim yaowae adnan nwowim, simiirin wi yai kirie kirie kapi boinmimauwi. Mi ta ninokninkina ti nuin siir tiran tani mi ti inkam komii komiiyim nu kigriraowiyim simiir tani. Nningaka. Ta simiir kirieya ini kingiina nwowa wa diguguski. ⁷ Krima Adi Komii siir yaiya saiir boinmimauugim. Mi taka nimprio yaiya inkamim nuanim simiirsi nimprioka. Ta yaiya saeya bidi bidiniyar nwoka, iya siya nu iir nonkwokwo karamae nwowa saiirar. Ta ninokninkina kara boinmimauua saeya Adi Komii siya ninokninkina nimprio yaiya mi ta nimprio yaiya iikamim nuanim simiirsi nimprioka. Mi ta yaiya saeya biya nwokwokinka. Siya minam naingwokin, siir siyu miyik miyikim krimiir whwonkam ida diriraeraram mi krima saikar nwoki ongwomamair aeyim. Mi ti sima kara boinkiyim. ⁸ Nuan inkam komii nwirki bi ninokninkinkin ta yaiya saiir bwam iirin. Nningaka. Mi sima ninokninkiswo mi sima ninomor kouan Inkam Komiiyin siirin wi paeyin hiiniya nironinkin saika dinkin irinugi. Nningaka. ⁹ Mi ti digworaekwo whiekakim simaigim Adi

Komii siya kiyau haigin kwokini iikamim siiram naingwokinim simiiram. Mi Yokwo Komii saeya hinina boinkika,

tiki dimin taeminim yim iikami nhwoki kig karamae nwowim mi simiir wangi wakae karamae nwowim mi iikamkim sim naingwowim yim wi nwo rani.

¹⁰ Adi Komii siir naeyuin siyar nisiisimaugim ti siir nimprio yayim krimiirin. Adi Komii siir naeyuin siya siyar ninokninkini diminpai diminpaiyim mi Adi Komii siir kwoinin, iripi hiriinan, sasar mi inokninkini. ¹¹ Yipiki inkamkin, inkam nwirni kwoinin siir ninokninkinin. Ti inkamin siir kwoinin naeyuin sasar ninokninkiniskii. Mi iripi hiriinan Adi Komii siir kwoinin inkam nwirki ninoknikin karamaeka. Siir naeyuin sasar ninokninkini. ¹² Mi krīma ti kwoin hiriinanin nuan inkamki bi hauugin. Nīngaka. Krimiirin kwoin miyikin Adi Komii siir naeyuin siyar hauugin. Mi krīma wa ninokninkini, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya krimiirin hindara priihauugin.

¹³ Ti diminin krīma siirin kimiir boinmauu wakaekin. Ta yayia krīma inkamin ninokninkinkakin siir hiranki bi haiga. Nīngaka. Ta yayia krīma boinmimaaua Adi Komii siir naeyuin siyar nisiimaugim. Mi krīma kamim Adi Komii siir naeyugakim simiir hiriinan asi boinmimauuwi mi sima asi sibgu wakaeyoknaei. ¹⁴ Inkamin Adi Komii siir naeyiu karamae nwowin mi siya wi Adi Komii siir dimin miyik swoki inokninkin tani. Nīngaka. Dimusi rani, siya hinina naingwokin siya hindara priinaingwo

whaowaei boini. Mi siya wi ti diminin siir dimin mwo iir ninokninkin tani. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiun siirar diminkin. ¹⁵ Inkamin Adi Komii siir naeyiugakin, siyargin digworaekwo whiekakim simiir hidiyin mi siirin, inkam nwirki hidim wi dig nwo rani. Ningaki, ningakinga. ¹⁶ Biya Adi Komii siir inkam nwirin siya Yokwo Komii aiirin hinina win boinkikin, ihi, yipikin Biyan Inkam Komiiyin siir kwoin whiekak imiir ninokninkinin. Mi wi nhinga ninokininkini Biyan Inkam Komii siir kwoin iirin mi wi nhinga nisisimauuwi siirin, ha? Ningaki, ningakinga. Siya hinina win boinkikin. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyiun siyar nowomwarkaiyuwi krimiirin mi krime Kraisiir kwoinin siir hiriinan asi nwowi. Iriig.

3

Adi Komii siir miyan inkamkin

¹ Ti nomiyauim, biya kara boinmauwim yayim mi kara kimiirin kamim Adi Komii siir naeyiugakim simiir boinmauwa sair hiriinan bi boinmimaugin. Ningaka. Yayim kara boinmimauuiyim kara ikamim Adi Komii siir naeyi karamae nwowim, simiir hir boinmimaugin. Dimusi rani, kimiir naingwo tibmiiya ini yinisim praigaknan ywowim Kraisiir siyu iirin. ² Ta yayi kara kimiir boinmimauwa ini mwainan ywowim, kara kimiirin mwainan hauu aekin. Kariir yayi saeya ini nae kirie kirieyim inkam adiyaowaeki naeyim, simiir

h̄iriinan bi hauu aekin. N̄ingaka. Kima wi Adi Komii siir yai k̄rieya saiir wakae rani. Dimusi rani, kimiir kwoinim ini ȳinisim praigaknan ywowim mi tariinanin ir̄iipi h̄iriinan, kima dig bi mi okim. ³ Dimusi rani, kimiir siȳuim kima napdir̄iraerariyim ini iikamim nu tiranim simiir h̄iriinan ywowim. Ihi, kima kimiir nomiiyauim simaka whwokwoka bi nwowikim mi n̄inkinwamwarkii boini siȳuun ini kimiir waraurar mi inkin owin. Ti siȳuun kima tirin ini kamim Adi Komii siir n̄inokn̄inkn̄in karam nwowim, ini simiir h̄iriinan ywowim mi kima simiir siȳuun siir asi napkim. ⁴ Nhirim pi h̄inina mi boini, k̄rima Pol siirgim. Mi nhirim pi h̄inina mi boini, n̄im Apolosnikim. Ti h̄iriinan siȳuim kima tiriiyim yim ini iikamim nuanim sima tiriiyim ini simiir h̄iriinan ywowim.

⁵ Kima sibgu daingwo, Apolosin yio yipikin? Mi Pol kara yipikin? Kr̄ira mīyan inkam kinairgwo Biyan Inkam Komiiyin siya kr̄iriirin yapiyapa mīi hauugin. Mi ta kr̄iriir mīya kima Kraiis siiram̄in ini saiirar yaingwo tibmiikiyim. ⁶ Kara bi minam nitkin, Adi Komii kr̄imiir Wanin siir yai kibiya saiir boinmauwam, inkam̄in sasaeya n̄inkiniyin siir h̄iriinan. Mi Apolosin mhoīiya ha swoki itin yio ini h̄iriinan yai kibi aiirar swokini owomwarkaiȳuniyin, inkam̄in ko nakiyin numir, siir h̄iriinan. Kimiirin kwoin mīiyikin Adi Komii siyar hauugin numiran sasaeyam sibgu mwrīi namiyim simiir h̄iriinan. ⁷ Mi inkam̄in sasaeya n̄inkiniyin, yio inig kamaek̄in mi ko numir nakiyin, yio ir̄iipi h̄iriinan, inig kamaek̄in. Sasae imiirin Adi Komii kr̄imiir Wanin siyar dir̄iraerarki mi

sima pa nimbiamyi mi inigakin pi Adi Komii siyar nwoyi. ⁸ Mi inkamin sasaeya ninkiniyin mi inkamin numira saiir ko nakiyin sowa hiriinan mi kwiruwa saiirarar miriigo mi sowerin digworaekwo mhoiya wi Adi Komii siyar hauwi miya sowa miriia saiir digar. ⁹ Krira iripa Adi Komii siir mi kwiruwa saiirar miriigo. Mi kima ini Adi Komii siir numira siya niyokninkinan ywowim.

¹⁰ Adi Komii siir naingwobumbuwa saeyar tirkikin kara biyan inkamin omaka miriyyin siir hiriinan asi nwokin. Kara iyyin paeyin bidi inansiin okwokiyyin mi kara kimiiram asi nitkin, Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwam. Mi kariirin Adi Komi siyar hauugin ninokninkin miyika mi mhoiya iikam nhirim ha nitim sima ini mirii ninkinokougik ta omaka. Mi kima yapayapa nwonira omaka sibgu haigi siyin miriirarao. ¹¹ Kima ina ninokninkinim, yinpaeki yinpaeyin bidi yokwokiyyin, siya Krai Jisis siyairgin. Mi wi inkam nwirki yinpaewir swoki inansiin okwo rani. ¹² Inkamin Adi Komii siir mi aiir miriyyin siya ini inkamin omaka miriyyin siir hiriinan ywowin. Mi nhirim yim mi wadie wadiyem simiirar mi miriyyim mi simiir miyim ini gol, silva siiyam yipiki hiriyyar nwoyokiyokugiyamiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi ta omaka wi hiriyyar nwoki okwoyokiyokwiyyim mi nhirim yim mi miyik bi miriigim, simiir miyim ini kai auwim ii priei nwo kamae nwowiyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi taka omaka saeya wi nokwo bripri rani. Nningaka. ¹³ Mi mhoiya iikam whiekakin

simiir miyim wi idowiiya nimbiamyi ya ta iya Adi Komii siya hidana yaimin diminim simiir ya saeya. Mi taka ii aairin Adi Komii siya hidana paeya wa nimbiamyi mi miya gol, silva mi siiya miyik miyiknan nwowa mi paeya wi sair wara ninkin unam tani. Nningaka. Mi Miya biye nwowa ya wi kai aunan nugi nhiskii. Mi siya wa nwoki naingwowim simiir miya wadeki piyamsi owa, iye, miyik rani, aniya? ¹⁴ Mi inkamin Adi Komii siir mi miyik miyikim simiir mrii, simiirin wi ti inkamin iyin paeyin haininansiin okwowin siir idwo nami haigi siyin mriiyin, wi siir hiriinan nwowi. Mi paeya sair wara ninkin iu karamae nwowi mi Adi Komii siya dimin miyik miyikim wi ta mi airsi hauuwi. ¹⁵ Mi paeya ti mi imiir nu iuguskii mi siya wi dimin miyik miyikim simiir hai rani. Nningaka. Mi siirar kwoinbudin yio wi wara ninkin dig rani. Nningaka. Siirin wi Adi Komii siya hainaowidi. Mi siya wi diminkak nwo rani. Nningaka. Siya wi ninga ninga priiywo kaeyami.

¹⁶ Mi tari kima bi ninokninkinkim, aniya? Kima ini Adi Komii siir omaka komiia ini sair hiriinan ywowim mi Adi Komii siir naeyuin ini kimiirar yaninkinuniyin. ¹⁷ Mi inkam nwirki Adi Komii siir omaka dimin whirki kumbu karam nwowa sair nininkigii mi Adi Komii siya ti inkam iirin wi yamdiyar swoki onkwo ninwimwirninkini. Dimusi rani, Adi Komii siir omaka ya krimairgin.

¹⁸ Kira ti dimin hiriinanin kinakina kipi swoki iksisaena. Mi inkam nwirki kimiir bopwoniya waraurin, siya nuan diminim simiir siyu imiir nabi mi siya hinna naingwowi, kara ninokninkin

komiikakin mi ti inkam hiriinanin siir mhi kwoinim kisina haigii mi siya, siya siyamar naingwona karamae nwowi mi nuan iikamim sima wi hinina boini, wara inkamin siir kwoinin bidi yinkisaiowaenakiyam. Mi Adi Komii siya ti hiriinan inkamin, siirin wi hinina boini, siya ninokninkin miyikakin. ¹⁹ Ninokninkina iikamim ti nuanim simiir siir tirana ya Adi Komii siir whwonkam ida ya bidi yinkisaiowaenakiyama. Yokwo Komii saiir yai kwira hinina boinka mi ti hiriinan iikamim sima ha naingwowi krima ninokninkin komiigakim. Mi ti hiriinan mwrakboini siyuin sima tiriyin yio ini wraisuim haimna anki krima haiyim ini hiriinan ywowim. Mi Adi Komi siya krimiirin wi hiriinan nitkin tumdinu haii, iya krimiir mhi kwoinim hiriinan biye nwowi. ²⁰ Mi Yokwo Komii saiir yai kwira hinina boinka, Biyan Inkam Komii siya ina ninokninkinin mi inkamin siir kwoinin ha naingwowi kara ninokninkinkakin mi ta siir ninokninkina ya ini ningakinngar ywowa. ²¹ Mi diminim inkamki diriraerar nonkwokwowim krima simiir biyan inkamim simiir inig imiir kipi hainan. Ningaka. Dimusi rani, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nonkwokwowim yim kimiiram nimbingim, kimiir whinkinsiis haiginuwam mi yim ti digworaekwowim yim kimiirairgim. ²² Pol kara mi Apolos mi Pita, krima tir minam nwokim kimiir whindiriraeraram. Adi Komii siyar nimbinga iya kwoinbudin omwai waiyaiyin mi iya naonaman aka. Mi digworaekwo whiekakim tariinan mi mhoiya nimbiamamim siyar nimbinkim, ti digworaekwo

whiekakim yim kimiirgim. ²³ Mi wim kima Krai
siirgim mi Krai siya yio Adi Komii siirgin. Iriig.

4

*Biiyan Inkam Komiiyin siir miyyan inkamim yim
wi siyar hidi*

¹ Kima krimiir dinokninkin, kima Krai
siir miyyan inkamim, siya krimiirin minam
nimbinkin Adi Komii krimiir Wanin siir aowa
aowan nimprio yai kibiyim simiir kigriraowim
iikamim simiir boinmimauuwim. ² Siyu whirin
miyyan kamim simiirin hinngin, siya siir mi imiir
sibgu wakaeyokna mirii mi siir miyim siya wadie
sibgu mirii, siir biiyan inkamin siir whwonkam
idan. ³ Mi kima kariir boinwokiyopnatkaigii
inkam komii komiiyim yai hidiyim simaka, kariir
yai imiir, ya ta ii hiriinana ya yaimin karamaeka.
An kara iriipi hiriinan nu tiranar inkamkin,
kara pindan tani. Niingaka. An kara om whiran
inkam tani mi kara wi kakanar swoki hid rani.
Niingaka. ⁴ Kariir kwoinin ha naingwowi siya ini
rirmiigi rirmiia nwowin dimin whirkin swoki
kinyiskai rani, kariir kwoin iir nipiyaokiiyam
Biiyan Inkam Komiiyin sasar ninokninkini. ⁵ Iya
ina niki owa mi kima inkam nwirni siyiuim saiirar
kipi niki hid kima Biiyan Inkam Komiiyin siir
tik okwokin. Mi siya digworaekwo whiekakim mi
kwoinim aowa aowa nwowim mi niibwomambwo
nwokiyamim, sima wi idowiyar nimbini iuguskii
wi kimiminki rani. Mi taka ii aiirin, wi Adi Komii
siya boinmimauugi irira nwonira simiir mi
imiirin wadiei piyasi owa, iyie? Mi tari miyik
rani.

6 Kima ti nomiiyauim, ti yaiyim kara boinmimauuwim, Apolos siya mi kara kririirar yaigim, kimiir whinkisiis haiginuam, diminim krima diriraerarim mi krima niisiimauuim simiir. Mi kima wa nwoki inokninkinim. Saeya hiniinga, kima digumii Adi Komii siir yaiya sair kipi haimriiyugig mi kara kipi nantamyiriyir mi digumii nwirni kipi haimriiyu mi nwiruani aram kipi naingwo. Niingaka. 7 Yipiki kiriir nokmwın okwohaiginuun inkam komii, iki iikam nhirim simiir kou mwowam? Niingaka. Adi Komii siya hauugim wara digworaekwo whiekakim kima nonkwowim mi kima hiniin dimusi boinkim, dimin miyik miyikim kimiir kiriekar diriraerari.

8 Krimiir kwoinim ha naingwokim kima Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir bidi haiyim mi kima digworaekwo whiekakam bi hainguguwikim, aniya? Kimiir kwoinim ha naingwowi kima ini digworaekwoki yaokingugunankaiyim, aniya? Kara hiriirar naingwowi, kima nu kigriraowan inkam komii nwowi mi nim krima wi iriipi hiriinan nu kigriraowan inkam komiiyar mi owi. 9 Krimiirin Adi Komii siya nokmwın okwo haiginugim aposel inkam paeprikab nwowim. Krima ini simiir boin hiriiryu inkamnan ywowim mi krima wa nwoki aonamim, ha naonamiyin inkamin yaigak nwowiyin mi iikamim nu tiranim simiir whwonkam ida mi ninomor kouan paekwosim ikim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi simiir nhwoin ini kririirar habitkinkiyim. 10 Krima Kraisiir yai aiirin ina boinmimauuim. Mi simiir kwoinim ha naingwowi, simiir mwoim

sima ninkisaiowaenakiyami. Mi wim kima ha naingwowi Krai siir siyupai siyupaiyim simiir bidi yinokninkin digim mi nim krima ningaka, ha? Mi wim kima ha naingwowi, kiriekak kumar ywo iski. Mi nim krima ningaka, ha? Mi wim kima ha naingwowi kirie komiigak kumar ywo mi nim krima ningaka, ha? ¹¹ Mi biya iriipi hiriinan mi tisi tariinanar nadigniyin mi nim krima mhi prasae bi naokim mi kumiir kwoinim ha mi simsinkai op minam mi mwinis minim ha mi haingugu. Mi sima, simiir inaim pa mi unomoknaei kumiir praitio praitiowam mi krima maeyau kwirua nwowipisum whaowaei. ¹² Krima piu minki piyaowi mi miyim kumiir ingair kipi swoki onkwo mirii umirsisim haiyam mi naemin sainan. Mi iya sima kumiir nighbumwiyim mi nim krima ningaka, simiirin pi yai miyik miyik arar swoki boini. Iya sima kumiir tirbuwiyim mi nim krima simiirin pi hindara kigninkin diriraerari. ¹³ Mi iya sima yai biye kumiir boiniyim mi nim krima simiirin pi yai hiinsima boini. Krima ini nuan kigwo paekwowim simiir hiriinan ywowim mi krima ini mhakwokyinan ywowim. Simiir kwoinim ha naingwokim kumiirin, krima biya hiriinanar nwokim mi tariinanin iriipi hiriinan.

¹⁴ Kara ta yaiya kumiir kiyopsibgi haiginuam bi winkika. Ningaka. Kima ini kariir yinisisimnan ywowim mi kariir kwoinin ini kumiiramar naingwo irkakin mi ta yokwowa kara winkiya kara kumiirsi kauididgikin. ¹⁵ Iikam whiekakim sima wa niti Jisis Krai siir yai aiir boinmimauuwim mi yim tiriiginim yim kumiir

ad tɔpmwo rani. Nɔngaka. Kɔma hɔrii hɔrii ad karamaeka, kanakanaɔrgɔn kɔmiir adɔn. Whɔsarii rani, kɔmiir tɔriirin bɔiki bɔiyɔn kara nɔtkɔn, Jisɔs Krai sɔir yai wɔn kɔbiya saiirɔm kara ninɔ bɔɔnmɔmauunikɔn kɔmiirin mɔ kɔma ha wakaeyɔm mɔ ina yɔtɔm ta mɔ aiiramɔn. ¹⁶ Ta kara bɔɔnanaeyɔ kɔmiir, kara dimusi bɔ bɔɔnkɔn, kara mɔnsi bɔɔnkɔn, kɔma kariir siyɔu iir kɔgna apɔm. ¹⁷ Kara Timoti siirin hɔriinansi nɔkropkikɔn kɔmiir waraurɔn. Siya ɔni kariir yɔnisimnan ywowɔn mɔ kara siiramar naɔngwokwonanaeikɔn. Siir naɔngwo tɔbmɔiya, Jisɔs Krai siiram naɔngwo tɔbmɔiya, ɔni kɔriekikɔrie ywowa mɔ siya Jisɔs siir siyɔu ɔmiirar sɔbgu apikɔn. Mɔ siya wɔ Jisɔs Krai siir yai ɔmiirar swokɔ bɔɔnmɔmauuwi kɔmiirin, kɔmiir kwoɔn ɔmiir swokɔ bɔɔnworwokai haigɔnuam, siyɔuɔn Krai Jisɔs siirin kara napiyɔn siir. Mɔ siyɔuɔn kara nowomwarkaiyɔuwiyɔm Adi Komii siir iikam ɔmiir. Mɔ maeyau maeyauɔm kara ta hɔriinan yai kwɔrua saiir saiira bɔɔnmɔmauu nanaeikɔm Adi Komii siir iikam ɔmiirin.

¹⁸ Kɔmiir nhɔrim sɔma bɔdi yantamyɔriyɔrim. Dimusi rani, sɔma ha naɔngwowi kara wɔ swokɔ it rani, yɔm sɔma kɔmiir kwoɔn ɔmiir haiprɔdkikayɔm tiri. Mɔ kɔma wɔ kariir yai aiir wakaeyokna rani. ¹⁹ Nɔngaka, mɔ Bɔiyɔn Inkam Komiiyɔn siya kariirɔm naɔngwowi mɔ kara kɔmiiramɔn wa nɔtsauwi mɔ kara kamɔm nantamyɔriyɔriyɔm wɔ sɔmiir yai ɔmiir wakae rani. Nɔngaka. Kara mɔnam nɔti Adi Komii siir mɔiya kɔma mɔriiya saiir ninɔ aprɔrɔr kɔgnakiyɔm kɔma Adi Komii siir kɔrie aiirar nasi mɔrii, iyɔe? Kɔmiir kɔrie aiirar nasi mɔrii? ²⁰ Adi Komii siya siir iikamɔm mɔ

simiir digworaekwo ikim simiir kigriraowikin ta yaiya saeya yai whoimoni rani. Nningaka. Saeya kirie komiigaka. ²¹ Kimiir kwoinin ha naingwowi kara kimiiram in idgiu tioni siyiuin siirim nitim, iyie? Mi kwoin hiinsima nwowiyin siirim pi yit, iyie? Mi kimiirim naingwokwonanaeyin siirim pi yit, aniya? Kima kariir yai aiarar bidi wakaeyokna diriraerarim. Mi kima digworaekwo whiekakim kima tirim simiir ti swoki aingwoki. Mi digworaekwowim biyie nwowim yim kimar sibgu diriraerarkwokin mi kara kimiiram in, wi maingimaingani siyiuin siiraramar niti. Iriig.

5

Hii niwit nanaeni siyiuin ini Adi Komii siir iikam nhirim om Korin hiranim naingwo tibmiyim ini simiir hir nwowin

¹ Yaiya bidi haigiririrkiya, hii nanaeni siyiuin ini kimiir waraur nwowin. Tiki siyiu hiriinanin yio ini kipiiki kipiili ywowin tiki siyiuin yio ini inkamin siir adni wig hainiki nonkwonaein ini siir hiriinan ywowin. Mi iikamim hiranim Adi Komii siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim, yim sima ti hiriinan siyiuin siir bi swoki tirikim. Nningaka. ² Kima bidiya iki inokninkinim kimiir inkam nwirin ti hiriinan siyiu biyie siir tirin mi kima nantamyiriyirkak dimusi swoki owi, ha? Kima ti hiriinan siyiuin siirsiiyin naingwoyimiyok ididgak dwo. Mi haninginiuwi, kima siirin ti hainiknatki, yio kimaka kipi nwo. ³ Kaimwoka, kara kimaka kingiin bi nwokin mi kariir kwoinin siya kimaka waraur bidi ywowin mi kara bidiyar mi hidgiyin siir siyiuim siya tiriyim simiirin.

4 Kara hiriinan bɔdi boɔnkiyɔn, Biyan Inkam Komiiyɔn Jisɔs siir inɔg iirɔn kɔma irɔpa haɔngiriyɔu boɔnai. Mɔ kariir kwoɔn ieya mɔ krɔmiir Biyan Inkam Komiiyɔn Jisɔs siir kirɔeya wɔ kimaka nɔnkin owi. 5 Mɔ kɔma tɔ iikamɔm naɔngwo tɔbmiiyɔm, tɔ hiriinan inkam biyɔe nwɔrɔn kimaka nwowɔn siir haɔniknatki Setan siirɔm mɔ siirɔn wɔ Setan siya nwoki onkwobumbunɔnkinɔm. Mɔ siir kwoɔnbudɔn wɔ Adi Komii siya nwoki anmai-warkainaowidɔm. Mɔ iya Biyan Inkam Komii siya swoki itana siya wɔ wadɔeyar nwoki owɔm.

6 Yɔ tɔ siyɔu hɔnɔnɔn yɔ mɔiyɔk rani, kɔma hɔnɔna boɔni, krɔmiir iikamɔm wadɔeyaigɔm. Mɔ kɔma kɔmiir dimɔn biyɔeyɔm ini hɔriiyar kɔgnɔsu okripkaiyɔm. Kɔma ta dimɔnsima nɔnom nɔkiuwiya saiir daɔngwoki. Saeya pɔ omaka mɔn ku mɔ inkamɔn omakaɔnɔn, pɔ kiyɔnsa dirɔraerar karam ywo mɔ ta omaka pɔ saeyar kurɔmtɔoki iuguskii. Mɔ hɔriinankɔ nɔuwɔ, kɔmiir waraurɔn dimɔn biyɔe inkam nwɔruwakar dirɔraerari mɔ kɔma siirɔn hɔriiyar kɔgnɔsu dirɔraerari. Mɔ mhoiɔya wɔm kɔma wɔ tɔ hiriinan siyɔu iirar mɔ tɔri. 7 Mɔ kɔma kɔmiir siyɔu biyɔeyɔn ditkigi, ta dimɔnsima nɔnom nɔkiuwiya saiir hɔriinan mɔ kɔmiir kwoɔnɔm rɔrmiiya nwoki okiyɔm. Dimusi rani, Krai siya ini kɔmiir wou nikwo aeni i kɔmiinan ywowɔn. Mɔ siya ini nimwo op haɔnaowiyɔn inkamɔn, krɔmiir dimɔn biyɔe biyɔeyɔm simiir haiyoprimdiyɔumiigiyam mɔ ini siir hiriinan ywowɔn. Mɔ iya paeyɔn hɔniya nɔrɔnɔnkinɔn Krai siir nɔnkin isom irɔnugiyɔn, siya ini sibsibɔn biya Judakɔm sim nɔsom nanag hauuwɔn ini siir hɔnɔn ywowɔn, krɔmiir dimɔn biyɔeyɔm simiir

haiyoprindiyũumiigiyam. Mi Krai siya ini krĩmiir sibsibnan ywowa. ⁸ Mi nim krĩma iriipi hĩriinan dimin biyeyim, simiirin digũmii timi haimriiyũugig mi ha timi haiyoprindiyũumiigi swoki. Ya ini Judaki sima tirin Bretin yis karamaeyin ini siir hĩriinan ywowa ta ii komiyya wou nikwo aeiya, saiirin, ta iya Bretin yis karamaeyin siir naeiya ya simiir dimin biyie biyeyim simiir haiyoprindiyũumiigiyim saiir nĩsiimauuga. Mi krĩma hĩriinan tiri, dimin biyeyim biya krĩma tirkaiyũuwim digũmii simiir haimriiyũugigi mi krĩma wĩikam wadĩeyar nwowi. Mi krĩmiir yaiyim iriipi hĩriinan wĩ wadĩeyar mi owi.

⁹ Mi yokwo kwira kara wĩnkiya kĩmiiram, kara hĩnĩna win boĩnkikin, kĩma iikamim hii niwĩtnanaeyim simaka kipi naprĩrĩr. ¹⁰ Kara iikamim naingwo tibmii karam nwowim sima tiriyim hĩriinan siyũum, hii min niwĩtnanaeyim mi inkamam kigmaili ikim mi inkam nĩirmi digworaekwo min tauae haii ikim mi inkamim uruwai siyaowaini siyũu napi ikim, kara simiir bi boĩnkin. Nĩngaka. Kĩma ti hĩriinan iikamim simiirin digũmii haimriiyũugigam naingwowa mi kĩma ti nu iĩrar ti haiburgik iski. ¹¹ Ta yokwowa kara wĩnkiya saiir yaimwokiyaaimwowa saeya hĩnĩnga. Mi inkamim naingwo tibmiiyin siya hii min nanaei mi siya inkam nwĩrni dimin nam kigmaili mi uruwai siyaowaini siyũuin siir mi api mi inkam nwĩrni mi igbumbuwi mi op biyie mi kwiyaei mi inkam nwĩrni dimin min mi tauae hai mi yio ti hĩriinan inkamim, kĩma saika kipi nombopboin mi nae saika kipi mi ae. Nĩngaka.

12 Kĩmiir kwoinim ha naingwowi ta mi hiriinana inkamın naingwo tĩbmii Karam nwowiyin siirin kara hidim, anyia? Nĩngaka. Mi krĩma inkamim naingwo tĩbmii kĩinim simiirara hidiski. 13 Iikamim naingwo tĩbmii karamaeyim simiir siyũum wĩ Adi Komii siyar hidi. Adi Komii siir yaiya biya sima wĩnkiya saeya hĩnĩna wĩn boĩnkika mi ti hiriinan inkam biyeyim kimaka waraur nwowim simiirin hainimiknatatki. Iriig.

6

Iikamim naingwo tĩbmiyim sima simiir nomi-iyau imiir kipi boĩniuriyũ boĩn

1 Mi kĩmiir inkam nwiĩki siya maĩrgimaĩrga siir nomiiyau nwiĩni nwo karamae nwowi, yio wĩ yaigak nwowi. Mi kĩma siirin hiriinan dimusi kignĩnkĩn tĩrkĩm siir nomiiyau iir boĩnwokiyopnatkaigiyamĩn, iki gavman iikamim yĩpiki Adi Komii siir siyũ iir nap karamae nwowiyim simiir ĩn nonkwokiyamĩn, ha? Kĩma hiriinan Kipi tĩr! Siya Kĩmiiram dam, iikamim yĩpiki Adi Komii siir yai aĩrgĩaiir wakaeyokna apiyim kĩmiiram mi sowiir yaiyim kimar wakae mi sowiirin kimar hidhaigĩniũ mi sowa wĩ irĩpa nwoki ongwomamaĩr aeyim. 2 Kĩma ti dimin imiir daingwoki, mi nim krĩma iikamim Adi Komii siirim, mhoiia krĩma wĩ nuan iikamim simiir hidi. Mi kĩma iikamim yĩpiki ti nu iir nwowiyim simiir hidi mi kĩma ti dimin sim hiriinanin kĩma, swoki hidnaei siirin wĩ panĩna sibgu ninoknĩnkĩni, ha? 3 Kĩma ti siir daingwoki. Mhoiia krĩma wĩ paekwosim imiir hidi mi tariinanin nu tĩrin kĩma hĩnĩna daingwo, kĩma wĩ digar nwowi. Ti dimin

h̄iriinan̄in t̄i k̄ima k̄imar t̄ir̄in k̄imiir waraurar siir h̄id̄im. ⁴ M̄i h̄iriinank̄i n̄uwi inkam̄in siir nom̄iiyaūin sāika nongwomamāir ae karam nwowi m̄i k̄ima siir̄in w̄i dimuam k̄ign̄ink̄ink̄ii, ik̄i iikam̄im k̄ima n̄inokn̄ink̄in̄im, iikam biȳie nwow̄im ȳip̄ik̄i Adi Kom̄ii siir p̄ugana saiir karamaeȳim, sim̄iir h̄iriir̄in, ha? ⁵ Ta yokwowa kara w̄ink̄iya, kara igao yai w̄in bōink̄ik̄in m̄i iikam k̄imiiram̄in ha w̄in hauugik̄in m̄i k̄ima wa nwok̄i idid̄im. Dimusika? M̄i tari k̄imiir waraur̄in inkam nw̄irm̄in nw̄irm̄ink̄i n̄inokn̄ink̄in karamaeka t̄i inkam nw̄iso nāingwo t̄ibm̄iiyo sowiir h̄ik̄ aiir wokmai haiḡin̄iuwam̄in, aniya? ⁶ An kara ha nāingwowi, N̄ingaka. M̄i t̄i h̄iriinan̄in siir t̄ir̄iȳim k̄imiir iikam nh̄ir̄im ȳimbi io kw̄oin nāingwowi M̄i sim̄iir nom̄iiyaūim ȳip̄ik̄i Adi Kom̄ii siir yai aiir napiȳim sim̄iir̄in p̄i simar swok̄in̄i kiyainaki. M̄i sima pa nami m̄i sim̄iir̄in p̄i ik̄i iikam̄im ȳip̄ik̄i Adi Kom̄ii siir siȳu iir nap karamae nwowiȳim sim̄iiram n̄ik̄unami, sim̄iir whwonkam ida nin̄i okwo bōinm̄imauuwam sim̄iir bōinwokiyopnatkaigiyam. M̄i sim̄iir̄in p̄i sima nwok̄i wh̄ink̄insiis haiḡin̄iuw̄im ir̄ipa sima nongwomamāir aeyam.

⁷ M̄i t̄i dim̄in̄in k̄imiir̄in w̄i siya niyopakaiȳiuwi. M̄i wara ir̄ipa k̄ima nongwomamāir aeya w̄i saeya t̄irbugi m̄i k̄ima m̄i k̄imiir nom̄iiyaū ima, w̄im w̄i yaigak k̄ima k̄imar swok̄i inwo anwonaei. M̄i k̄iriir nom̄iiyaūin siya k̄iriir t̄irbuwi, k̄ira siir̄in yai kom̄iiyam k̄ipi nam m̄i hindara dāingwo ouwouu iuguski m̄i īnok̄inok̄in k̄iriir nom̄iiyaūin siya k̄inakar nwowi. ⁸ M̄i t̄i siȳu h̄iriinan̄in k̄ima t̄ir̄in k̄imiir nom̄iiyaū im̄iir, ȳio siȳu biȳiek̄i biȳie k̄inḡin.

9 Ti simiir ti aingwoki, iikamim yipiki dimin bibiyie tirim, yim wi omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim simiir, sima wi siir wara nam tani. Mi kima ti hiriinan iikam biyeyim, yipiki wi Adi Komii siiram nam karam nwowi saika nwowam, kima simiirsi wi naingwoyimyok rani, aniya? Yio wi miyik nwo rani, ti hiriinan diminim kima, kima kimar swoki iksisaenaeni. Mi iikamim yipiki iikam nhirmaka priinanaeyim hii mi naeyiu biyemi inig hainaniyim mi iikamim yipiki nonkwonam hii sima sima swoki priinanaeyim mi kamim iripa piu kam nhirmaka nwowiyim mi siyiu biyie ha tiriyim, yim wi ti omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim simiir, wi siir wara nwo rani. Nningaka. 10 Mi iikamim yipiki hii tauaeiyim mi digworaekwowam kigmairiyim mi op biyieya kwiyae whaowaeiya sae kwiyaeiyim mi ha kwiyae whaowaenamiyim mi tiriiginim yipiki yai bibiyie boiniyim mi iikam nhirmi hinda whisariiya priiboiniyim mi iikam nhirmi digworaekwo priihai priihaiyim mi ti hiriinan iikamim yim wi omin Adi Komii siya kigirkakiyin digworaekwo whiekakim sim, wi siir hiriir wara nam tani hir nwowamin. Nningaka. 11 Mi kimiir iikam nhirim biya sima ti hiriinan siyiu iirar bidi iki tirim mi ti dimin biyie hiriinanim kimiir kwoinawu nwokaiyim, yim Adi Komii siir naeyiu ieya bidi yinakiyim mi kimiirin siya bidi yimbinim siir iikam nwowam. Mi siya boinki, kima whauriyinan mi wadie bidi ywokiyim. Dimusi rani, kima Biyan Inkam Komiiyin Jisis Kraisiir yai aiiram naingwo tilmii kngim

mì saiiir wakaeyokna apkìm. Mì kima ìni siiar ywowìm. Iriig.

Mì kima siyù wadie tiri, kiiir pù aiiirìn, iikamim sima wì Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Dimusi rani, ta saiiirsika

¹² Mì wìm kima hiniina boinikim, digworaekwo whiekakim Adi Komii siya nikopaisisir karamae nwowim krìma simiir tiri wadie nwowam wì digar nwowi. Mì kara pì hiniina boini, tì digworaekwo hiriinanim simiir nhirim, krìmiirin wì sima whindiraerar tani wadie krìma nwowamin. Mì kima ha boini, tì diminim yim wadieyairgim, krìma simiirin ha tìr mì kara tì simiirin kiiimirin pì hiniina boinkii, kara wì tì digworaekwo nhirim simiir tìr tani. Dimusi rani, kara simiiram naingwo rani, kariir kwoin iir kiyaiyamìn mì kara simiiramìn pa nwoki aingwokwonanaeyim. Niiingaka. ¹³ Mì wìm kima hiniina boinkim, naeyim Adi Komii siya tirim krìma wì simiir naei. Krìmiirin mhiì Adi Komii siya hauugin tì nae ima nwokaiyam mì kima tì naeyim mì mhiì ikim simiiramìn hiniin kipi naingwo, kouin ìni sima ywowin yim tì dimin hiniinim yim dimin komii rani mhoiia wì Adi Komii siyar swoki hauukiyyuwi yaeya mhiì mì yaeya nae. Mì krìmiir naeyim mì krìmiir pù ikim, yim wì siya digi krìmiir pùim yim Adi Komii siya tirkikim. Mì krìma mì iki nhir ikim, krìma dimin biyie irni nwirni kipi tìr krìma Biyan Inkam Komii siir digworaekwo imiirarar tìr mì siir inig iirarar hainan, digworaekwowim krìmiir pù ima tiriyim mì siya wì hiriinan sairsi kigirkaki krìmiir pù aiiirìn. ¹⁴ Biyan Inkam Komiiyin Jisis siya bidiyar

iki aonamin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwoki. Mi mhoiya krīma naonami mi krīmiir pīu imiirin wī Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwowi, siir kirie komii aeyar.

¹⁵ Krīma ini Kraisi siir pīua ini saiir iga in mi pīu haimii haimiinan ywowim. Kīma ta saiir daingwoki mi kīma hiriyyar naingwowi, tiriiginin yio wadiekin, krīma, krīmiir pīuim Kraisi siir pīua hiranki ti hai mi wiga hii nanaeiya saiir pīu anaka ti inkin itapiyoki, aniya? Nīngaka. ¹⁶ Ta saiir daingwoki, inkamin yipiki siir pīua wiga hii nanaeiya saika nitapiyoki, yo sowa ini pīu kwiruar ywowiskiyo. Adi Komii siya Yokwo Komii saiirin hiniin boinkikin, inkamin wig iraka iripa pīu nrowi, yo sowa ini pīu kwiruar ywowiskiyo. ¹⁷ Mi iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siir yai imiir wakaeyokna apim, yim ini saika iripa kwoin whiruar ywowiskiyim.

¹⁸ Siyūin hii nanaeyin siirsi dapiyok. Mi ti iikamim, siyūin hii nanaeyin siir siira tiriyim yim simiir pīu imiirar kiyopsibgi haiginuwi. Mi iki dimin biye nhirim iikam ima tiriyim yi simiir pīu aiir bi tirbuwikin ti siir hiriinan. Nīngaka. ¹⁹ Kīmiir pīuim yim ini wadieki wadie ywowim yim ini Adi Komii siir naeyūin siir omaka kirienan ywowa. Mi kīma ta saiir bi ninokninkinkim? Siir naeyūin yipiki kīmiir hauugikin ini hanin kīmiir kwirii idwokaiyam. Kīmiir pīua ya kīmiirgi kīmiir pīu rani. Nīngaka. ²⁰ Yim Adi Komii siir pūgim. Dimusi rani, biya Adi Komii siya siir yinisim iirar nikropkikin mi siya ina yaowin paeyin hiniya nioninkinin si, krīmiir namaiwarkainam. Mi krīma Adi Komi siir inig iir hainanki diminim

krĩma tĩrĩm sĩmĩĩrsĩ. Dimusi rani, siya krĩmĩĩrĩn dimĩn kibiki kibi iĩrar tĩrkĩn krĩmĩĩr nanmai-warkainamĩn. Iriig.

7

Iikamĩm yĩpiki nonkwona pi sĩmĩĩr boĩni

¹ Mi ta kara wĩnkiya yokwoni kĩmĩĩram kara mĩn swoki wĩn boĩnkikĩn, ti digworaekwowĩm kĩma srĩgiyĩm, iiya kĩma wĩnkiya kariĩram. Mi kariĩrar kwoinĩn yĩo hĩnĩna naĩngwowi ta saiĩrĩn inkamĩn wig nonkwona karamae mi owi yĩ ini wadĩeyar mi owĩn. ² Mi wigkam whĩekakĩm yĩm hĩi nanaeni siyũĩn, dimĩn biyĩekakĩn siir tĩrikĩm. Mi ti hĩriinan siyũĩn yĩo ini ywown, kam whĩekakĩm yĩm sĩmĩĩr yapĩyapa wigakar dwo mi irĩpĩ hĩriinan wigĩm sĩmĩĩr yapa yapa kamaka mi owi, yĩ ini mi owĩn. ³ Mi inkamĩn yĩpiki wigak nwowiyĩn, yĩo siya siir wig aĩramar timĩ kiwaki, irĩpa nib saĩka whwonkaiyamĩn. Mi wiga kamkak mi owiya, ya saeya saiir kam iĩramar timĩ kiwaki, irĩpa nib saĩka mi whwonkaiyamĩn. ⁴ Kara ti hĩriinan mĩnsi boĩnkikĩn, wig saeya saiir piua wĩ sasar kĩgrĩraona rani. Nĩngaka. Saiir kamĩn wĩ siya warar timĩ kĩgrĩrao. Mi kamĩn, yĩo irĩpĩ hĩriinan siir piua siya siyar mi kĩgrĩraona rani. Nĩngaka. Wiga siya nonkwona wĩ saeya warar timĩ kĩgrĩrao siĩrĩn. ⁵ Mi sowowaiyĩn irĩpa piu nwowamĩn wĩ kipi nĩmĩiyũ. Mi ini mi owĩn sowa kwoin whĩruwar mi okii irĩpa nib mi whwonkai karamae mi owi iĩ nhĩrĩm mi sowa Adi Komii siiramĩn wa nwoki kwĩs boĩnĩm dimĩnamĩn. Mi mhoiya, sowa dimĩnamĩn Adi Komii siiram kwĩsboĩn digii mi sowa irĩpa nib whwonkaiyamĩn wa ti swoki

aingwo mi Setan siya sowiir kwoin iir nikpitmai karamaeyin wi hiriinanki nwowi. Mi hiriinanki niuwi, sowa wi kam nwiraka mi wig iraka hi saeya priinanaeyami.

⁶ Taka yaiya ya wigkamim nonkwonam simiir boinkika, ta kima niki srigiya kariir. Mi kara ini kwoin whiruwar mi okiyin. Mi ta yaiya ya Adi Komii siir siyu komii siir yaiya ya saiir hiriinan tani. Nningaka. ⁷ Mi kara hinina naingwowi ti wigkam hiriinanim yim sima kariir hiriinan ningar timi o. Mi Adi Komii siya iikam nhirim yim hiriinanar mi onkwokwokikim nhirim ti hinin mi nhirim ti hinin. Adi Komii siya hiriinanar naingwokin iikam nhirim yim ha timi onkwona mi Adi Komii siya iikam nhirim krimiirin hiriinan ningar mi owamar mi onkwokwokikin.

⁸ Mi kara ta saiirin pi hinina boinkii, wigkamim yipiki nonkwona karamaeyim mi wigim yipiki simiir kamim naowim, yi ini wadieyar mi owim, sima hiriinan nninga mi owim kariir hiriinan. ⁹ Mi kima, kimiir kwoinim sibgu naingwo omok karamae nwowi mi kima ha naingwowi, iripa piu kamaka mi wig aka nwowamin mi kima hinda nonkwonaei, aeya yi nikrani. Mi yio siyu miyik rani, kima hiriinan ningar nwowi. Mi iripa piu kam nwiraka mi wig iraka ha nwowi, yio ti hiriinan yio siyu miyik rani, ini kipiigi kipi ywowin.

¹⁰ Kara ti wigkamim yipiki nonkwonam kimiir boinkii, kara kimiirin igao yai boinkii, wig kima kimiir kam imiir kipi haiburgig. Mi ti yayim kariir kwoinairga bi priinaingwo boinkim. Nningaka. Kariirin Biyan Inkam Komii Krais siyar

boinmauugin mi kara kimiir asi boinkin. ¹¹ Mi wiga yipiki saiir kam iir sopgigiya, saeya kipi swoki onkwona yaeya kam nwirni. Mi hiriinan karamaeki niuwi, saeya wa ti swoki am saiir kamkikam iiramar mi kamim yim iriipi hiriinan yim simiir wig imiir kipi mi sopki.

¹² Mi triiginim, yim kariir kwoinkar naingwo boinkikim, iikam nhirim kimiirin Biyan Inkam Komii Kraisiya bi boinkikin kariirin ti siirin, yim kariir kwoinkar naingwowarkaigim. Mi inkamin yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaei mi siya wiga Adi Komii siir siyiu napkaramaeya saiir bidi yasae onkwonakiyin mi saeya siiram naingwowi mi saeya wi hiriyyar timi o siirar mi siya saiirin wi kipi sopki ya hiriyyar timi o. ¹³ Mi wiga Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna api mi saeya kamim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna karamae nwowin siirin bidi yasae onkwonakiya mi siya saika hirar nwokripkaiyam tiri mi saeya siir kipi sopki. ¹⁴ Mi saeya siirin wi kipi boriisop mi wi kipi sopki. Dimusi rani, Adi Komii siya ha boinkin, tariigina ya siya bidi yimbingiya. Dimusi rani, siir wiga Kraisi siir yai imiir sibgu wakaeyokna apka Adi Komii siya ha boinkin, wiga Kraisi siir yayim simiir wakaeyokna ap karamae nwowiya bidi yimbingiya. Dimusi rani, saiir kamim yio Kraisi siir yai aiir sibgu wakaeyokna apikin. Mi ti yayim sima kaimwoki niuwi mi Adi Komii siya wi ha boini, kimiir yinisisimim yim wadiekim. Mi ti yayim sima kaimwo nwo karam nwowi mi Adi Komii siya wi ha boini, kimiir yinisisimim yim miyik rani, yim ini iki iikamim Kraisi siir yai aiir wakaeyokna ap kara-

mae nwowiyim ini simiir yinisisimnan ywowim. Mi yim ti yaiyim yim kaimwowaigim. ¹⁵ Mi wigkamim Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna ap karamae nwowi mi wigkamim nonkwonam sima sima ha ninan sopkii mi kima yipiki Kraisi siir yai aiir wakaeyokna apim, kima simiir boin sima swoki onkwonamin. Kima simiirarar kigninkinki. Mi wiga yipiki Kraisi siir yai aiir wakaeyokna apa ya saeya saiir kamın siir kwoin iir kipi kiyai, saika hiriyyar nwokripkaiyamın yo sowa yapa yapar timi o. Mi kamın yipiki Kraisi siir yai aiir wakaeyokna apiyin, yo siya siir wiga saiir kwoin iir kipi mi kiyai, saika hiriyyar nwokripkaiyamın. Yo sowa yapa yapar timi o. Wigkam krimiirin Adi Komii siya bidi yimbiingiyim, siyamar mi krıma wi siyu miyikimiyikin wi siir nwoki apim mi krıma wi iki wigkam nhirim mhi hinsima simaka nwoki owim. ¹⁶ Mi ni kira wiga naingwo tıbmii kınıya kira ninokninkin tani, kira kirıir kam iir tiri, siya Adi Komii siiram naingwo tıbmii kınıim. Mi irıipi hiriinan, kamın naingwo tıbmii kınıyin, kira ninokninkin tani kira kirıir wig aiir tirkiyim, saeya Adi Komii siiram naingwo tıbmii kınıim. Iriig.

Krıma hiriyyar dwo mi dimın taeminim krıma tirim Adi Komii siya nıkuna krimiir siir iikam nwowam krıma simiirarar tir

¹⁷ Kara pi ta yai kwira sae swoki kwaingiyas boinami, iikam kima nwinira irira hinina dwo mi diminim Biyan Inkam Komii siya nimbiniim kımıir biya, iya siya kımıir kwoin imiir kiyaiyin siir siyu iir napam simiirarar dap iski. Kara ti dimın hiriinan kaimwowim pi ti iikamim Adi

Komii siir siyɔu iir napiyim iki omom omomim simiirim pi simiirar swoki boinkii. ¹⁸ Mi biya sima kamim simiir miois imiir kitiyopnimnir haiyim, yi tiriiginin yio min niisiimauugin siya Adi Komii siirgin. Mi Adi Komii siya ti inkamin siir kwoin iir kiyaii, Jisis Kraiss siiram naingwo tibmii Kɛnam. Mi siya Adi Komii siir yai aiiramɛn bɛdi iki wakaeyoknan mi siya ta wisyaiya sima niga saiirin wi kipi swoki inakmimin. Mi inkamin siir mioisa kitiyopnir hai karamae nwowi mi Adi Komii siya siir kwoin iirin ha kiyaii, Jisis Kraiss siiram naingwo tibmii kɛnam mi siya Adi Komii siir yai aiiramɛn bɛdi iki wakaeyoknan mi siya wi simiiram kipi kiwaki miois aiir kitiyopnir haiyamɛn. ¹⁹ Mi inkamin miois kitiyopnir haiyin mi inkamin miois kitiyopnir hai karamae nwowin, yio ti hiriinan diminin, yio dimin komii rani. Mi diminki dimin komiyyin iikamkim sim wakaeyoknaeyin ya Adi Komii siir yai aeyarga. ²⁰ Mi tiriiginim hiriinanar tiri, iikamim sima Adi Komii siiramɛn saiir naingwo tibmii kɛni mi simiir miyim sima mriiyim ta ii aiir, yim ini ywowim. Mi sima wi hiriinanar ti swoki tirnam. ²¹ Mi kira inkamin whisarii mi nɛngar priimiriigin. Mi kiriir kwoinin Adi Komii siya kiyaigin siiram naingwo tibmii kɛnam, yi ti hiriinanin yi dimin karamaeka kira ta mi hiriinana kira mriiya wi saiirsi kipi naingwoyimyok. Mi inkamin kiriir kigriraowiyin siya kiriirin rirmiya nwowaiginugi, yi ini mi owin mi kira ti hiriinan siyɔuɛn siir mi owamin maingmaingar timi onam. ²² Ta kima nwowa ti inkamim yipiki kimiir kigriraowim simiir aowa saiir hiriinan ta biya kima nwowa dimin

biyie saiir aowa saeya niki kigriraowa saiir hiriinan. Mi kimiir kwoinim Adi Komii siya kiyaii, siiram naingwo tibmii kinam, kima siir yai aiir wakaeyokna apam mi kimiirin wi siyar pi ywohaiginuwun rirmiiyan ti dimin biyieyim yipiki kimiir kigriraowim simiir aowa kima nwowa simiir hirankin. Mi hiriinanki nuwi, kima tariinanin ini Jisis Kraisi siir iikam rirmiiya nwowim. Mi kima yipiki, whisarii miya primiriigi windi, yipiki ti inkamim kimiir kigriraowim simiir mi mi ti hiriinan siyuun, iikamim yipiki mi umiram miriiyim, yipiki inkam nhirmi aowa nwo karam nwowim mi kimiir kwoinim Kraisi siya kiyaii, kima siiram naingwo tibmii kinam mi siir yai aiir wakaeyokna apam mi kima tariinanin ini Kraisi siir aowa nwowim, whisarii mi primiriinan. ²³ Mi ta Jisis siya naonama mi siir nhieya ha naokiinainiya mi Adi Komii siya kimiirin dimin prasae prasae bi hauugikin kimiir sainamin. Mi tiriiginim ha saingiyim, Adi Komii siir iikam nwowim, kima iki iikam nhirim simiirin huyirmai, kimiir nikunamsi, yaeya siyu whiram simiir aowa nwowam. ²⁴ Mi ta hiriinan saiirsika kariir nomiyauim nim krima wi hiriyyar nwokripkaigi Adi Komii saikan. Mi krima wi kwoin whiruwar nwoki. Mi krima wi ta mi aiirar miri kripkaii, ta krima miriyya biigi bi Adi Komii siya kiyaiya krimiir kwoin imiir. Mi krima ha napim siir siyu iir saiir. Iriig.

Wigim kam karamae nwowiyim mi igibae ikim sim boini

²⁵ Tariinanin, kara ta yokwowa kimiiramim wigim kam karamaeyim simiir win boinkikim.

Kara kimiiramın dimusi bi wɛnkikin, biya kima kariiramın simiiram niki srɛgikin. Kariirin Biyan Inkam Komii siya bi boɛnkin. Nɛngaka. Yim ti dimin hiriinanım kimiirin, yi kariir kwoɛnkar kwanaɛngwo boɛnkikim. Adi Komii siya kariirsi naɛngwobumbugin mi siya kariirin wadie asi nwo haiginɛugin mi siya kariirin kwoɛn miyik iirar hauu haiginɛu mi kima ti kariir yai imiirar timi wakaeyokna ap yim kaimwowaɛgin.

²⁶ Kara ha naɛngwowi ti hiriinan siyɛuin yio wadiekin, inkamın hiriinan wig karamaeyar mi owi. Dimusi rani, taka iya iikamım nuanim sima krimiirin wi siyɛu miyiknan tir tani. ²⁷ Mi kamım yipiki nonkwonam, kima kimiir wig imiir kipi haiburgig mi wig wım kima iriipi hiriinan kimiir kam imiir kipi mi haiburgig. Mi kamın yipiki wig nonkwona karamae nwowın, ni kira wig nonkwonam kipi swoki aɛngwo mi wiga yipiki kamkak nwo karamae nwowa, ni kira kamkak nwowam kipi mi aɛngwo. ²⁸ Mi wigkamım yipiki nonkwonam, wım kima dimin biyie tiram kipi naɛngwo. Mi kara kimiirin pi hinina boɛnkii, iikamım yipiki dimin biyie krimiir tirim, sima wi kimiir kimpipisu haiginɛuwi iikamım yipiki nonkwonam. Kara hinina naɛngwowi, ti dimin hiriinanın kimiir kipi kiyipsibgi haiginɛu. Nɛngaka. Kima nonkwona karamae nwowi, wım wi ti nonkwonani siyɛuin, hikak siirsi nwo rani. Nɛngaka.

²⁹ Ti kariir nomiiyauım, ti yayım simiir yaimwoki yaimwoım, ti kara wın boɛnkiyim kimiiram yim tisirim. Iya Adi Komii siya nɛmbingiya krimiir ti nu iir nwowam, ya ini

kingiin nwowa, wɛ sapi digii mɛ kwoin ara ta saiiram daingwoki mɛ Adi Komii siir mɛ aiirarar mirii iski. Mɛ tariinanarin, inkamin wigakin yipiki Adi Komii siir mɛ aiir miriyim sima nhami nhami kipi mirii, iki kamim nonkwona karamaeyim simiir hiriinan sima mɛ miriyya. ³⁰ Mɛ iikamim yipiki Adi Komii siir mɛ aiir miriyim mɛ ha ninouninkiyim, yim iki iikamim ninouninki karamae nwowim simiir hiriinan dwo. Mɛ iikamim yipiki maigimaigra nwowim, yim sima iki iikamim yipiki kwoin whwokwoka nwo karam nwowiyim simiir hiriinan dwo. Mɛ iikam yipiki digworaekwo whiekakakim, yim iki iikamim yipiki digworaekwo karamaeyim simiir hiriinan dwo. ³¹ Mɛ iikamim yipiki ti nuin siir tiran digworaekwo imiir sainiyim sima ha kipi naingwo, kouin ini sima ywowim. Nningaka. Dimusi rani, ti nuin siir digworaekwowim, mhoyiya yim wɛ simbi digiguskii.

³² Kara ha naingwowi, wim kima ini ti hiriinanar mɛ aingwowim. Mɛ ti umiram naingwokwonanaei kwoinin wim wɛ Adi Komii siir naingwo rani. Mɛ inkamin nonkwonam naingwo karamae nwowi mɛ siir kwoinin Adi Komii siir mɛ aiir mirii aramar naingwowi, yim sima ini big nasmirwaiya Adi Komii siiramar nwowim. ³³ Mɛ kamim yipiki wigak nwowim, yim simiir kwoinim ha naingwowi, nuan digworaekwowim simiir wig imiirin wɛ maigimaigra sima nwowaiginuwi.

³⁴ Mɛ inkamin siir kwoinin dimino whisairam naingwowyim, yim simiir kwoinin ha naingwowi Adi Komii siya big nasmirwaiya simiiramar mɛ owim. Mɛ sima hiriinanam warar mɛ aingwowi,

simiir wigim maingimainga simaka mi owim. Mi wiga niki onkwona karamae niki owa mi ta wig kopaksim nunga, saiir kwoinin Biyan Inkam Komiiyin siir dimin taemin imiiramar daingwo. Sima hinina daingwo, simiir pua mi simiir kwoinim, yim rirmiiyar dwo Adi siir dimin taemin imiir tiram mi wigim yipiki nonkwonam, yim sima simiir kam imiiramar naingwo iskii, big nasmirwaiya simakar mi owim. Mi sima ti nuan digworaekwowim simiiramar naingwo kripkaii.

³⁵ Mi ti dimin taeminim kara boinkiyim, kara kimiirin hinina bi boinkikin, kara wari dimin taeminim kima tirim simiir kaiyaokikin. Nungaka. Kara ti diminin kimiirin minam boinkikin, kimiir whinkinsiis haiginuwim wi siyu miyikin siir napam. Mi hiriinanki nuwi, ti digworaekwowim ti nuin siirim yim wi kimiir kwoin imiir kiyaiwao rani, kima Biyan Inkam Komii siir dimin taemin imiir tiri.

³⁶ Mi inkamin wig aiirin hindara boiritmaiyyin, siya wa ti idid. Dimusi rani, siya iripa pu saika nwowam naingwowi mi siya saiirin wi hindara ti nonkwona iski mi yo ti hiriinanin yo sowa hi nanae rani. Dimusi rani, sowa bidi yonkwonao.

³⁷ Mi inkamin siir kwoinin siirin siyar swoki kigriraonaei mi siya hinina naingwowi, siirin wi iikam nhirkim kiyai rani mi siya wi iripa pu saika mi o rani mi siya ta wig aiirin mi onkwona karam mi owi, yo ini mi owin. ³⁸ Mi kamim yipiki wig nonkwonam, yim sima siyu miyikimiyik iirar tiri. Mi kamim yipiki simiir kwoin imiirar nwowiyim yim kipi nonkwona, yim ini ywowim mi yim sima dimin komii kibi iirar tirkim.

³⁹ Mi wiga yipiki biya kamkak niki owa mi saeya yaeya kam nwiɓni nonkwonam kipi tir, iya saiir kamin ha niki owiyin. Mi saiir kamin siya naon-amkiswo, aeya nikrani, saeya yaeya kam nwiɓni nonkwonam ha mi aingwokiswo. Mi ti inkamin, ti saeya nonkwonam tirin, yio siya Adi Komii siiram naingwo tɓmii kiinankam dwo wi yaeya inkam kipi nwo. Niingaka. ⁴⁰ Mi kara ti siirin hinina naingwowi, wiga yipiki saiir kamin naowin mi saeya hiriinan kam karamaeyar mi owi, saeya wi maingamaingar mi owi. Adi Komii siir naeyuin kariirin siya whinkinsiis hainginugin mi kariirin siya boinkin ti hiriinanin. Irig.

8

Dimin taeminim uruwai siyaowai ninkin imiiaeyim simiir boini

¹ Mi dimin taeminim panao kara kimiiram winkii, kara pi dimin taeminim iikamin yipiki ti nu iir nwowim yipiki Adi Komii siir siyu iir nap karamae nwowim mi uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim simiir boinkii. Kara ta yokwowa kimiiram in whisarii bi winkika, biya kima simiiram niki sriigikim. Kara ha naingwowi, kima hiriinan bidiyar iki boinkiyim, krɓma ti dimin iirin ina ninokninkinim. Mi kara pi hinina boinkii, inkamin dimin taemin whiekak ninokninkiniyin mi ti hiriinan digworaekwowim siirin sima nantamiyiriyiri mi siya paninsi wakaeyoknasi. Mi krɓma irni nwiɓniyam ninan aingwokwowi mi ti hiriinan siyuin krɓma krɓma krɓmar swoki kinsiisnaei mi krɓma wi wadie saiirsiyar nwowi,

Krais siir hiriinanin. ² Mi yipiki ha boini, sima digworaekwo whiekakim bidi yinomokninkin digim mi yio Adi Komii siya simiirin wi ha boini, sima miyyik rani, sima bi sibgu naingwo omokim. Mi sima hiniina bi mi aingwokim sima siir digworaekwo whiekakim simiir bidi mi inokninkinim. Niingaka. ³ Mi yipiki Adi Komii siiram naingwokwowyin, yio wi hiniina boini, sima wadiekim mi sima siir iikamkim.

⁴ Mi kara kimiirin pi min boinkii, nae dimin taeminim yipiki sima ninkin imiyyaeyim uruwai siyaowaini. Mi ti siyiu hiriinanin, kara pi hiniina boinki, krima uruwai siyaowai simiirin ina ninokninkinim, yim sima kaimwo rani. Yim sima Adi Komii rani. Adi Komii sasaingin biyar whiuwiniunan. ⁵ Digworaekwo kasa kasa rani, ninomor kou hir nwowim mi nu tirin iriipi hiriinan. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna apkaramae nwowim sima boin, krima ini Adi Komii siir hiriinan ywowim. Mi kam adiyaowaeyim yim ha naingwowi, ti uruwai siyaowaiyim, yim hiriyyar nwokim. Mi nim krima iikamim simiirin ina ninokninkinim. ⁶ Adi Komiiyin nwirki nwiruwaingin, siya krimiir Adigin mi siya hiriyyar nwokin mi siyaingin digworaekwo whiekakim simiir bwamkibwamin mi krima hiriinanar dwo mi siiraramar dinmiininkin. Mi Jisis Kraisin nwirki nwiruwaingin yipikin hiriyyar whauninunan biya siya ninomor nu sowiir digworaekwo whiekak imiirar mi nonkwokwokin. Mi krimiirin siyar mi onkwokwokikim mi krima siir naeyiu iir haigim mi krimiirin siya whinkinsiiskim mi krima

h̄iriinan asi nwowi.

⁷ M̄i iikam̄im ȳip̄iki Adi Komii siir yai aiir wakaeyokna ap̄im, simiir n̄hirim h̄in̄ina k̄ign̄inokn̄ink̄in tani, t̄i n̄iksisae uruwai siyaowaiȳim ȳim dim̄in komii rani. Ȳim sima ha naingwowi, sima inkamni han̄in yaim̄in dim̄ina m̄i ombobōni. M̄i īiya sima naeȳim uruwai siyaowai imiir n̄ink̄in im̄iiaeȳim simiir naeȳim, sima ha naingwowi t̄iriigin̄im ȳim kaimwowaiḡim. M̄i iki naeȳim sima swoki aeȳim ȳim uruwai siyaowaini simar n̄iki ink̄in im̄iiae im̄aiḡim m̄i simiir m̄h̄i kwōnim p̄i m̄īȳik swoki o rani, p̄i ȳibgini han̄in hindarar k̄im̄itk̄ini. Dimusi rani, simiir̄in dim̄in wh̄irkin b̄i n̄ieyokin. M̄i Adi Komii siya p̄i big nasm̄irwaiya nwoki rani. ⁸ Adi Komii siya naeȳim uruwai siyaowaini n̄ink̄in im̄iiaeȳim kr̄ima naeȳim simiirsi b̄i naingwoȳim̄yokik̄in. N̄ingaka. M̄i iki kr̄ima m̄i ae karamae m̄i owiȳim, simiirsi b̄i m̄i aingwoȳim̄yokik̄in ȳim dim̄in komii rani m̄i t̄i dim̄in̄im kr̄ima naeȳim, ȳim w̄i kr̄imiir t̄irbu rani m̄i Adi Komii siya kr̄imiir̄in w̄i h̄in̄ina naingwo rani, kr̄ima iikam̄ bibiȳiek̄im. N̄ingaka. M̄i dim̄in̄in iki kr̄ima nae karamae nwowiȳin, ȳio w̄i kr̄imiir m̄i kiȳips̄ibgi haiḡin̄iu rani m̄i Adi Komii siya w̄i h̄iriinan saiirsi m̄i aingwo rani, kr̄ima iikam̄ m̄īȳik̄im. N̄ingaka. Dim̄in̄im kr̄ima naeȳim ȳim dim̄in komii rani.

⁹ Ȳi t̄iriigin̄in ȳio dim̄in karamaeka. M̄i kima w̄i m̄int̄irao dim̄in̄im k̄ima nae simiirsiȳin. M̄i h̄iriinank̄i n̄uwi, k̄ima w̄i iki iikam̄im ȳip̄iki Kraisiir siȳiu īir s̄ibgu ap̄ karamae nwowim̄ w̄i simiir kiȳips̄ibgi haiḡin̄iuwi. M̄i ȳim w̄i hinda

kipiiyar nwowuguskii. Dimusi rani, sima kimiir kigim, dimininim sima haiyaiyin kima naekin. ¹⁰ Mi ta hiriinan saiirsika, kira hinina boini, an kara ti inkamin ti digworaekwo imiirin ina kigninokninkinin. Mi kira ti nae imiirin ha naei ti sima ninkin imiiaeyim uruwai siyaowaini mi ti inkamin yipiki niki aingwo tilmii kin karamae niki owin Jisis Kraiis siiram mi siya kiriir kigi, kira ti dimin iir naei mi yio siya wi ti naeyim uruwai siyaowaini ninkin imiiaeyim wi simiir naeyamar mi aingwowi. Mi siir naingwo tilmiiya wi sima kiyipsibgi haiginuwi biyie nwowamin. ¹¹ Mi ni kira ti dimin imiir asi naei, ni kira hinina naingwowi, uruwai siyaowaiyim yim dimin komii rani. Mi inkam nwirin dimin whirki nneyok karamae nwowiyin Kraiis siya siirsi bidiyar mi aowin. Mi siya ha naei ti nae iirin mi ti dimininim Kraiis siirim siya niki kigna tirim, yim wi kipiii nwoki rani. Dimusi rani, ti naeyim siya naeyim simiirsika. ¹² Kira wi kiriir nomiiyauwin siir kwoin iir kiyipsibgi haiginuwi kipiii siya nwowam mi siya Kraiis siir yai airin wi sibgu wakaeyokna ap rani. Dimusi rani, wara dimininin kira kwatirkiyin siirsika. Mi kima Kraiis siirin, wi ti hiriinan siyru biyeyin wi siir tiri. ¹³ Mi ta hiriinan saiirsika, ti dimininin kara naei, yio wi kariir nomiiyauwin siir kwoin iir kiyipsibgi haiginuwi biyie siya nwowim mi dimin taeminim Kraiis siirim siya niki kigna apim, simiir warar. Mi kara mhoiia wi ti hiriinan dimin imiir swoki ae rani kara pi boriisopi kariir nomiiyauwin siir kwoin iir nwowaiginuwim biyie. Dimusi rani, ti dimin taemin hiriinanin simiirsika. Iriig.

9

Pol siya ma'rgima'rga dimusi bi nwokin, siya umirim iikamim naingwo tibmii k#niyim simiir hiranki bi haigin dimin taeminim siya naingwowim simiiramim

¹ Kariirin wi dimin whirki nikidu rani, ti diminim kara tiriyim Adi Komii siirim. Kara aposel inkamim mi Jisis Krai siirin karar kigin. Mi Biyan Inkam Komiiyin mi iikam kima Krai siir yai aairin wi hiriinansi wakaeyokna api. Dimusi rani, Biyan Inkam Komii siir digworaekwowim yim kara tirim kimiir, simiirsika. ² Mi iikam nhirim hinina naingwo kamae nwowi kara aposel inkam tani, yo dimin komii rani. Mi wim kima om Korin warauran iikamim wim kima kariirin hinina asi naingwowi, kara aposel inkamkin. Dimusi rani, digworaekwowim kara n#siimauuwim kimiir simiirsika. Mi kima kima'rgim Krai siir yai aair wakaeyokna apiyim. Mi ti digworaekwowim Kimiirin sima n#siimauugim hinin, kariirin Biyan Inkam Komii siya nimbingin aposel inkam nwowamin.

³ Mi iikamim ha boiniyim kariirin hinin kara aposel inkam tani mi kara simiir yai akan pi hinina nowarkii boinkii wara yayim kara winkiyim simiirin. ⁴ Mi haninginiuwi, kara dimin taeminim iikam kimiir warauranki ti hai mi kara pa nwoki aeyim diminim kara tirim kimiir simiirsiiyin. Dimusi rani, kara aposel inkamkin. ⁵ Mi yipiki Biyan Inkam Komii siir siyu iir napiyim wigim, kr#ma simiir mi onkwonaei yo ini mi owin mi kr#ma wi simaka niki amyokiyokiiyim iki aposel kam nhirim simiir hiriinan iki Biyan

Inkam Komii siir nomousisimim simiir hiriinan mi Pita siya, aniya? Mi ini mi owin kara naeyam kariir mi aiiram mi srii? ⁶ Mi Banabas mi kara krira krirar ti mirii nonkworinu kripkai nae sainamin mi nae imiir naeyamin kririirgi kririir umir imiirarar ti krinmai, aniya? ⁷ Mi kamim yaii niniiyan inkam nwowiyim sima nae minim simar bi kigriraonaeikim. Mi inkamin numiran sasaeya ninkiniyin mi inkam nhrkim siirin ha pi boinikin, war dimin taeminim kira ninkikinim simiirin wi kira nae rani. Iikamim wi sibsib kigrirao rani, simiirin iikam nhrkim boini hinin, kima wi simiir mwii imiir kwiyae rani. Nningaka. Mi krira kamiiram naeyam srii wi wadieyar mi owi, aniya?

⁸ Tiki yayim yim inkami kwoinarar bi priinaingwo boinkikim. Nningaka. Siyu komiiyin biya Adi Komii siya hauugiyin Mosesni, yio iriipi hiriinanar mi boinkikin, ti diminim yim kaimwowaigim. ⁹ Mi bidi bidiniyarin Moses siya yayim Yokwo Komiiiniyin hinina winboinkikin, bulmakauin witnid nokwobrombropiyin siir yai aiirin wi uridni kipi kogripikou mi hiriinan tiri, siya wi ti witnid imiir nae rani. Nningaka. Adi Komii siya bulmakau imiiram bi naingwokin iya siya ti yayim Moses siir boinmimauuwim. ¹⁰ Nningaka, siya ti yayim minam winkikin iikam krimiir whinkinsis haiginuam bulmakauni hanin. Moses siya ti yayim minam winkikim, krima ti yai imiir ninokninkinim. Mi inkamin yipiki nu hainopin mi inkamin yipiki sasaeyim wai nwowim simiir ningugu haiyin, sowa nwisairarin wi umir kinar haiswowi ta miya sowa miriia

saiirsiyɪn. ¹¹ Mɪ krɪma Adi Komii siir yaiya kɪmiir bɔɪnmauuɪm ya ɪni naenan ywowa kɪmiir mɦɪiyɪm saeyar kɪniɪ haigɪniɪwi. Mɪ hɪriirankɪniɪwi mɪ tari kɪma wɪ nae krɪmiir hauu rani, krɪmiir pɪu aairsi, aniya? ¹² Mɪ ikɪ iikam nɦɪɪm yɪpɪkɪ kɪmiir whɪnkɪnsiisiyɪm, sɪma naeyɪm kɪmiir waraurankɪ mɪ haii, sɪmiir pɪua saiir kɪrie haigɪniɪuam mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn yɪo ɪni wadieki wadieyar mɪ owɪn, krɪma kɪmiir biɪyan inkamɪm nae mɪ haiyɪm. Mɪ biɪyar nwoyokiyokɪinaniyɪn mɪ tariinanar yadigiyɪn, krɪma iikam kɪmiir waraurankɪn dimɪn sɪm whɪr bi swoki haimɪmɪnkɪm. Krɪma inkam paeprikabnan nwokɪm mɪ krɪma mɦɪigar mɪ aokɪm. Mɪ krɪma kɪmiir kwoɪn ɪmiirɪn wɪ hɪriinan saiirsi nɪkpɪtmaɪ rani. Mɪ krɪma hɪriinan tɪri, wɪm wɪ Jisis Kraisi siir yai aair wakae rani. ¹³ Kɪma ta yai aair daɪngwoki, Isrel sɪmiir pris inkamɪm yɪpɪkɪ omaka Adi Komii siir ɪnɪg hainaniya saiir mɪriiyɪm, sɪma sɪmiirɪn pa mɪ boɪnki, sɪma naeyam tɪ nae nɦɪɪm tɪ iikam ɪma hainaniyɪm ta omaka aair Adi Komii siiram. Mɪ tɪ pris inkamɪm tɪ dimɪnɪm tɪ kam ɪma haigɪngigɪm hɪiya nae haigɪniya saiir, sɪma sɪmiirɪn pa haii mɪpa nɪnkɪn ɪmiɪyae Adi Komii siir mɪ haimɪiyɪm pɪ sɪmar swoki aei. ¹⁴ Mɪ tɪ hɪriinan siyɪu kaimwoɪn Biɪyan Inkam Komiiyɪn yɪo ɪriipɪ hɪriinanar mɪ boɪnkɪn. Tɪ iikamɪm yɪpɪkɪ Kraisi siir yaiwɪn kɪbiya saiir boɪnmɪmauuɪm, yɪm sɪma nae digworaekwo mɪnɪm wɪ iikamɪm yai sɪma boɪnmɪmauuɪm sɪmiir hɪrankɪ haii sɪmiir pɪu aair kɪrie haigɪniɪuam.

¹⁵ Mɪ tɪ hɪriinan siyɪuɪn kariirɪn ɪni wadie siya ywowɪn kɪmiir aposel inkamɪn siya sɪriyamɪn

kimiir. Mi biyyarin kara kimiiram bi kaugin diminanin mi tariinanin kara ta yokwowa kimiiram hiriinanam bi winboinkikin, kima kariir kigriraowim. Mi kara mhiigi nao kingiin nwokiswo mi kara kimiiram pi naeyam dimuim mi srigii. Nningaka. Kara pi boriisopi dimin whirin inkam nwirni hnanki haiyim. Mi kara dimin haii mi kara wi ha boin tani kara Krai siir yaiwin kibiya saiir boinmimauuin mi umir bi haigin. Nningaka. ¹⁶ Mi kara maigimairga kanakana bi nwonakin Krai siir yai win kibiya saiir boimimauuamin. Nningaka. Kariirin Biyan Inkam Komii siyar nimbingikin ta saiir tiramin. Mi kara simiir boinmimauu karam nwokiswo mi kariir kwoinin kanakanarin wi io prasae di ywowi. Mi kara ta yaiya Biyan Inkam Komii siya boinkiya kariir ya wi digiumii pi haimriiyugigin. ¹⁷ Mi kariir kwoinairga priinaingwo tirkiswo ta miya Krai siir yaiwin kibiya saiir boinmimauuwiya mi kara wi umir digworaekwo ta mi aiirsiyar pi mi haiyin. Mi ya tariigina ya kariir kwoinairgi bi priinaingwo tirka. Nningaka. Adi Komii siyar nimbingin kariirin ta mi aiir miriyamin. Mi hiriinankinuwi mi kara wi umir, digworaekwo nae min hai rani, ta mi aiirsiyin. ¹⁸ Mi hiriinan tirkiswo mi kara wi piki hinin umirin si pi haiyin ta miya kara miriyya saiirsiyin, ha? Kara wi ti si pi haiyin. Mi iya kara Krai siir yaiwin kibiya iikam imiir boinmimauuwi mi kara simiiram wi nae umir minam sri rani. Nningaka. Mi sima Adi Komii siir yaiya hinda whisariiyar priihaii. Mi ti hiriinan siyiuin ti maigimairga kara nwowin, ya tariigina

ya kariir umir aeya.

¹⁹ Kara inkam nwirni aowa bi nwokin mi kara ini iikamim simiir whisarii mi priimiriyan inkam ywowin. Mi kara iikam whiekakim simiir kwoinim wi digar piyamisi owin Jisis Krai siiram kiyaiiyim, siiram naingwo tibmii kinim. ²⁰ Mi iya kara Isrel simiir iikamim simaka nwowiyin, kara pi Isrel simiir siyu imiirar mi api mi Moses siir siyu komii ikin. Mi ta hiriinan saiirsiyairga kara iikamim simiir kwoinim saiirsiyar kiyaii, sima Jisis Krai siiram naingwo tibmii kinim. Mi hiriinankinuwi mi ti Moses siir siyuin siya boinkiyin kariir, yo wi nwo rani, kariir kou. Mi ti iiyim kara nwowim hir kara simiirar mi apkim mi ta hiriinan saiirsiyairga kara simiir kwoinim saiirsiyar kiyagin. Mi wi Moses siir siyu komiini yayim wi sima nwo rani, simiir kouin. Mi sima wi Krai siir yaiwin kibiya sairam ninmiininkini. ²¹ Mi kara Moses siir siyu komiiyin siirin naingwo owouu rani. Mi siirin digumii bi haimriiyugin. Ningaka. Mi kara tariinanin ini Krai siir yai imiir wakaeyokna apin. Mi iya kara iki iikam nhirim yipiki Mosesni yayim sim wakaeyokna ap karamae nwowiyim simaka nwowiyim, kara Moses siir yai imiir bi napikin. Kara ti hiriinan siyuin minam tirkin, kara wi iki iikamim simiir kwoin imiir niki kiyaiiyim Jisis Krai siiram naingwo tibmiikinim. Mi ti hiriinan kara tirin, kara Adi Komii siir siyu iir bi taouugakin, kara Jisis Krai siir siyu iir napkin. ²² Mi iya kara iikamim yipiki naingwo tibmii kirie nwo karam nwowiyim Jisis Krai siiram, simaka nwowiyim mi kara diminin maingmairga sima

nwo karamae nwowiyin kanaka, siir bi tirikin. Nningaka kara diminin sima naingwowyin hinin yio ini ywowin kara siirarar tirikin. Mi hiriinan saiirsika, kara simiir kwoin imiirin asi kiyaii kirie nwowamin, Jisis Kraiis siiram naingwo tɔbmii kinamin. Mi inokinokin kara iki iikamim hinda tɔndanim simaka nwowiyim, kara diminin iki sima naingwowyin hinin yio wadiekɔn, kara siirarar napikin. Mi ta hiriinam saiirsika, kara simiir kwoin imiirin hiriinansi kiyagin Jisis Kraiis siiram naingwo tɔbmii kinim.

²³ Mi kara inok inokin hiriinan ta saiirsi tirikin Kraiis siir yaiwin kibiya saiir hainanamɔn. Mi Adi Komii siya kariirin wi hiriinan saiirsi hainan prapraskii kariirin mi iki iikam nhir ikim.

²⁴ Kima ta saiir daingwoki. Iikam whiekakim iki ninkikin iwitiyim sima biikinar bi nwoswowikim. Nningaka. Nwirkinwiruairgin pi bi iwit okwoiu. Mi ti inkamin bi niwit okwowin diminin pi sasar haiyiskii. Mi ti hiriinan siyiuin, ti iikamim yipiki ninkikin iwitiyim kima Kraiis siir yai airamɔn hiriinan sibgu wakaeyokna api mi kima dimin miyikin Adi Komii siya wi hiriinan saiirsi hauuwi.

²⁵ Mi iikam whiekakim yipiki ninkikin iwitam naingwowyim, dimin haiyim, sima inokinokin nhami nhami bi niwitikim mi simiir pɔua kirie saiirsiyar nwowi. Sima ti hiriinan mɔnsi tiri, sima wi iki iikam nhirim simiir nwoki iwit haiburim mi wi diminin Adi Komii siya hauuwi iikamim bi nwowim simiir wi siir nwoki haiyim. Krima dimin komii komii imiirarar tir Adi Komii siiram wakaeyokna apim mi krima wi siir dimin miyik miyik imiir nwoki haiyim. Yim sima ti

diminim ti kamim ninkikin iwitiyim bii nwowiyim sima haiiyim wi simiir hiriinan biyie nwo rani. Nningaka. Yim sima wadieki wadie imairgin mi wi hiriyyar nwoyokiyokikaeyami. ²⁶ Kara ti inkamin yipiki hinda tinda niyaeyimyok kaowiyin siir hiriinan bi ninkikin iwitikin. Nningaka. Kara ini inkamin yipiki maeyaua niwit okwowiya saiirgisaiiramar nanmainonkwowiyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ti hiriinan siyiuin kara inokininokin Adi Komii siir mi aiir asi miriinanaei. Mi inkamin yipiki yaii niniiyin siya siir ina hinda bi priitio priitiowika. Nningaka. Mi ti hiriinan siyiuin, ta Adi Komii siir miya ta kara miriia ya hinda bi mi primirii primiriiga. Nningaka. ²⁷ Kara kariir piu aiirar kirie haiginunaekin karar kigriraowamin mi saeya wi kariir kwoin iirarar nwoki wakaeyokna apim. Kara ti hiriinamin minam tiri, mhoiia kara Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwi mi siya kariirin wi hiriinan boin tani, kara inkam paii rani mi kara siir dimin miyik miyikim wi simiir hai rani. Iriig.

10

Kima, kimasiyar mintiraona kima wi dimin biyie kipi tir

¹ Ti kariir nomiiyauim kara ha naingwowi kima ina sibgu inokninkinim siyiuin Adi Komii siya tirin krimiir yidiwi wanwiyaeyim simiir. Mi ta iia krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima Moses siir wakaeyokna apnamim niimau mieki mieya hiriir mi taka iia Adi Komii siya wau mirsima saiir yikropki simiir siyu iir nisiimauu apnamam. Mi taka iia siya simiirin bidiyar

mi whinkinsiis haiginuun. Mi iikamim sima ini whi komiia pariidnan dapiya ini saiirar mi iyapidnadamim mi simiir nwiirki bi swoki aomin aominkin. ² Mi diminin krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima tirin, iya simiirin waumir sima saeya kiikii ikoua sima kigna apam mi iya sima whi komii kwira pariidnan nikiuwiya sae mi iyapidama, yim tiki digworaekwo hiriinanim, yim iikam imiir nisiimauugim sima Moses siirarar wakaeyokna ap iskiyim. Mi sima ini siirarar mi wakaeyokna apim iikamim yipiki baptaisim simiir hiriinan yipiki hinina nisiimauuim sima Biyan Inkam Komii Kraiis siirgim mi simiirin ini siyar kigirkakim. ³ Mi iya sima niimau boskwonau hir nwowa, sima naeyin mana nikiuwiiyin siir naekim, yipiki Adi Komii siya hauugiyim simiir siir hirankin. Mi tiriiginin simiirin siya whinkinsiis haiginugun simiir naingwo tibiimiiya kirie nwowam. ⁴ Mi sima opa yipiki Adi Komii siya hauugiya simiir saiirar mi kwiyae. Mi tariigina simiirin saeya kinsiis haiginugun mi simiir naingwo tibiimiiya komiigi komii asi nwokika. Mi ta opa sima kwiyae, ya siiya komiia saiir hiranki nitka. Mi ta siiya komiia ya aknainan Kraiis siir nisiimauuga simiir kwoin iir kinsiis haiginuam ta opa sima kwiyae simiir piu aiir kinsiis haiginuam saiir hiriinan. ⁵ Mi Adi Komii siya simiirin ti hiriinan siyu kaimwoin siir asi whinkinsiis haiginugun, Adi Komii siya maigimaigra iikam hoimgakim bi nwoikin mi ta hiriinan saiirsika siya hiriinan asi tirkin mi Adi Komii siya iikam imiirin hiriinan saiirsi nisomsom aokao digiyam tirkin. Mi simiir piuis biyeyim

niimau hinda tinda digar asi nwokikim.

⁶ Adi Komii siya ti hiriinan diminin minam tirkin, krimiir n̄isiimauugin kr̄ima wi iki dimin biȳie hiriinan̄im s̄ima tir̄im wi simiiram naingwowski, simiir tiram. ⁷ Kr̄ima uruwai siyaowaini inig k̄ipi hainan, krimiir ȳidiwi wanwiyaeyim simiir iikam n̄hir̄ ima tira saiir hiriinan. Mi ti Adi Komii siir yayim biya Moses siya winkiyim Yokwo Komii saiir yim hin̄ina win boinkikim. ⁸ Mi iikam kr̄ima ti hiriinan siȳu biȳeyin h̄i s̄ima pr̄ininae pr̄ininaeyin siir k̄ipi tir̄, biyan iikam n̄hir̄im s̄ima tir̄im simiir hiriinan. Mi Adi Komii siir kwoin̄in paenan ha n̄ugiyin simiiram mi siya simiir iikam n̄hir̄im ina yisomsom aokaoyim. Mi 23,000 n̄im yim iikw̄iruwa saiirar mi kwaonam. ⁹ Kr̄ima Biyan Inkam Komii siir kwoin̄ iir k̄ipi kiyai, io krimaka nwowam, biyan iikam n̄hir̄im s̄ima tir̄im simiir hiriinan. Mi Adi Komii siya io simaka ha nwowin mi siya m̄ipugim ina yikropkiyim mi simiirin̄ ini s̄ima piyaokaoyim. ¹⁰ Kr̄ima Adi Komii saika k̄ipi n̄ink̄inwaowark̄i boin̄, biyan iikamim simiir n̄hir̄ ima tira saiir hiriinan. Mi s̄ima diminam ha boinanaeyim mi Adi Komii siya siir paekwosimin̄ siir yikropki mi siya ha n̄itin̄ mi simiirin̄ siya yisomsom aokaoki.

¹¹ Mi ti digworaekwowim ti krimiir ȳidiwi wanwiyaeyim tir̄im yim iya s̄ima niimau boskwoki boskwonau hir̄ nwowa ha tir̄kim. Mi ti digworaekwowim Moses siya winkiyim Adi Komii siir Yokwo Komii aiir, yim krimiir n̄isiimauugin kr̄ima wi simiir hiriinan k̄ipi tir̄. S̄ima ti iikamim ti tariinan nwowim krimiir n̄isiimauugin, iya Krai

siya swoki itana ini kingiin nwowa. Mi krɪma krɪmasiyar mɪntɪraona krɪma wɪ dimɪn biyɛ kɪpi swoki tɪrmɪmɪn biya krɪmiir yɪdiwi wanwɪyaeyɪm sɪma tɪrɪm sɪmiir hɪriinan.

¹² Yɪm tɪriigɪnɪm yɪm ini tɪ sɪma tɪrɪm ini sɪmiir hɪriinanar mɪ ɪmbiyamɪm mɪ wɪm kɪma iikamɪm yɪpɪki ha naɪngwowɪm wɪm kɪma kɪrɪekɪm mɪ kɪma Kraɪs siir siyɪu iir napɪm ini kɪmiir yɪdiwi wanwɪyaeyɪm sɪmiir haiburɪm. Mɪ kɪma kɪmasiyar mɪntɪraona kɪmiir kwoɪnɪm ɪki iikam nɦɪrɪm sɪma kiyaii mɪ kɪma wɪ siyɪu biyɛ tɪri. ¹³ Mɪ kɪma wɪ hɪnɪna kɪpi naɪngwo, tɪ digworaekwowɪm kɪmiir kwoɪn ɪmiir kiyaii, kɪmiir nɪkɪptmaiyaɪm mɪ tɪki hɪriinan dimɪnɪn ɪki iikamɪm, ɪki hɪnda tɪnda nwowɪm sɪmiirin ini iriipi hɪriinanar mɪ tɪrɪn. Yɪm sɪma yaeya rani. Nɪngaka. Adi Komii siya wadɪekɪn, kɪmiirin wɪ siyar whɪnkɪnsiisi. Mɪ siya ɪki dimɪn bibiyɛeyɪm wɪ sɪmiir kɪgnɪnkɪnki rani, kɪmiir kwoɪn ɪmiir nɪpiyaokɪiyam mɪ kɪmiirin wɪ sɪma nɪkɪptmai rani. Kɪmiirin wɪ siyar whɪnkɪnsiis haigɪnɪuwi tɪ hɪriinan dimɪn biyɛeyɪm tɪ kɪmiir kwoɪn ɪmiir kiyaiyam tɪriyɪm sɪmiirsi nokworɪnuɪm.

¹⁴ Tɪ kariir nomiiyau kɪngɪ kɪnɪm, kɪma uruwai siyaowai sɪmiirsiyɪn aru dwo wɪm wɪ sɪmiir inɪg ɪmiir wara pɪ hainanisi. Dimusi rani, kɪmiirin wɪ Adi Komii siyar whɪnkɪnsiis haigɪnɪui mɪ wɪ siyar kɪgrɪraowi. ¹⁵ Kara tɪ yayɪm iikamɪm yɪpɪki nɪnoknɪnkɪn mɪiyɪkɪkɪm kɪmiiram boɪnkikɪn mɪ kɪma tɪ yayɪm tɪ kara boɪnkɪyɪm sɪmiir tɪ aɪngwoki mɪ sɪmiir tɪ sibgu hɪd. ¹⁶ Mɪ iya krɪma kumu-niyɪn opa mobɪn siir nwokaiiya nɦwo saiiram kwɪsboɪniyɪm mɪ krɪma ɪki saiir kwɪyaeyɪm mɪ

krîma hîniina nîsiinawuwi, krîma mi Kraisiya
 krîma ini nwiuruwar ywowskiyim mi ini kwoin
 whîruwar mi okiyim ta siir nhie aiiramîn biyar
 naokiinainama mi bretin krîma nîinibimbir aeyin
 yio min mi isiimauugin krîma mi Kraisiya
 krîma, ini kwoin whîruwar ywowim ta siir pîua
 biyar naowa yipiki paeyin hîiniyar nîioninkin
 saika nînkîn irinugiyin. ¹⁷ Mi iikam whiekakim
 krîma kasa rani mi krîma ini bret haruan siirarar
 yaeyim. Mi bret haruan krîma naeyin yio tiriiginin
 yio min nîsiimauugin krîma whiekakarîn ini
 Kraisi siir pîu kwîruwa saiirarar yînkiamamasuim.

¹⁸ Kîma Isrel simîir iikamim simîir daingwoki mi
 iikamim yipikki ti nae imîir naeyim biya priskim
 sim haiginim hîiya naemin dimin haiginîya Adi
 Komii siiram, yi tiriiginim yim min nîsiimauugin
 sima mi Adi Komii siya, sima ini kwoin whîruwar
 ywokiyim ta hîiya nae min haigin inkin imîiyaeya
 saikan. ¹⁹ Mi ta yaiya kara boînkîya kîmiir ya ta
 saeya, nae minim mi wraisu min ikim yipiki sima
 nînkîn imîiyaeyim nîksisae uruwai siyaowaini mi
 ti naeyim yim dimin komiigim, iyie? Uruwai
 siyaowai sima ywo dimin komiîiyin? Nîngaka.
 Yim naeyim yim nae imairgim. Mi yim ti uruwai
 siyaowaiyim, yim tidiyu min imairgin. ²⁰ Mi
 iikamim yipiki ti dimin taemin imîir nap karamae
 nwowiyim mi Adi Komii siir naeyim siir nînkîn
 imîiyaeyim hîini sima nîo haiginîyim, yim sima
 simîirin pî uruwai siyaowaini swoki inkin imîiyaei
 pî Adi Komii siir nînkîn imîiyae rani. Nîngaka. Mi
 kara pî boriisopi kîma ti dimin hîriinanim uruwai
 siyaowaini nînkîn imîiyaeyim simîir naeyim. Mi
 kîma ti hîriinan dimin imîir tîri, yi tiriiginim

yi mɪn nɪsiɪmauugɪn kɪma mɪ uruwai siyaowai sima, wɪm ini irɪpar yɪnkiamasum mɪ ini kwoɪn whiruwar ywowɪm. ²¹ Mɪ kɪma Bɪɪyan Inkam Komii siir op mobɪn wɪ siir kwiyae rani, kɪma uruwai siyaowaini op mobɪn siir kwiyaei. Kɪma wɪ hɪriinan tɪr tani. Nɪngaka. Mɪ kɪma naeyɪm Bɪɪyan Inkam Komii siir hɪɪya saiir haigɪniyɪm siir nɪnkɪn imɪɪyaeyam wɪ simiir nae rani, kɪma tɪ naeyɪm uruwai siyaowaini nɪnkɪn imɪɪyaeyɪm simiir naei: Kɪma wɪ hɪriinan kɪpi tɪr. Nɪngaka. ²² Mɪ kɪma hɪriinan tɪri, wɪm wɪ Bɪɪyan Inkam Komii siir kiyopsɪbgi haigɪniuwɪ mɪ siya wɪ io kɪmakar nwowɪ mɪ kɪmiirɪn wɪ siya pɪ tɪoɪn. Siyairgɪn kɪrie komiigakɪn mɪ nɪm krɪma ini nɪnga ywowɪm. Mɪ siya kɪmiir tɪowɪ mɪ kɪma wɪ siir nɪkwowaisii rani. Nɪngaka.

²³ Wɪm kɪma tɪ digworaekwo imiirɪn hɪnɪna boɪnkɪm, tɪ digworaekwowɪm krɪma tɪriyɪm yɪm wadɪeyairgɪm. Mɪ kara kɪmiirɪn pɪ hɪnɪna boɪnkɪi, tɪ digworaekwo hɪriinanɪm, yɪm wɪ kɪmiir whɪnkɪnsiis haigɪniɪ rani, Adi Komii siiram sɪbgu wakaeyokna apɪm. Sima wɪ kɪmiir kwoɪn imiir kɪrie haigɪniɪ rani, Adi Komii siiram sɪbgu wakaeyokna apɪm simiir nhɪrɪm sima simairgɪm mɪ kɪma, tɪ kɪma tɪrɪm simiiram daɪngwoki. ²⁴ Kɪma wɪ kɪmamar kɪpi naɪngwona mɪ kɪma wɪ ɪkɪ iikam nhɪrɪm simiir whɪnkɪnsiisam daɪngwo.

²⁵ Mɪ kɪma wɪ kɪpi nɪdid wraisuɪm maket haigɪniyɪm simiir sainsiyɪn mɪ simiirɪn hɪnɪna kɪpi mɪ srii, tɪ wraisu bɪɪya uruwai siyaowaini nɪnkɪn imɪɪyaekɪm mɪ kɪmiir kwoɪnɪm wɪ hɪriinan naɪngwoyɪmyok karamae saiirsi nwowɪ. ²⁶ Mɪ yayɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siir Yokwo Komii

aair wɔnkiyim bɔdi bɔdiniyar yim hinina win boɔnkikim, ti nuɔn yɔ Biiyan Inkam Komiiyin siirgin mi digworaekwowim siir mi owim iriipi hiriinan siir. Mi krɔma ina ninokninkinim mi krɔma digworaekwo whiekakim simiirin wa naei.

²⁷ Mi iikam nhirim yipiki Adi Komii siir yai aair wakaeyokna ap karamae nwowiyim, sima kiriram boinkii, simiir omaka hiriir namam nae simaka naeyam. Mi kɔma ti naeyim sima hauuwi kimiir, simiirsiiyin wi hinina kipi naingwo, tiki naeyim inkamki bɔdi yamisi inkɔn imiiaeyim, iyie? Kɔma hindara wakaemumu ae. Mi kɔma hiriinan tiri mi kɔma wi iripa nwoki ongwomamair aeyim ²⁸ Mi kɔma ti inkam inaka nidwowi mi siya kimiirin ha boini, tiki naeyim biya iikamkim sim niki inkɔn imiiaeyim uruwai siyaowaini sima. Mi kɔma ti nae imiirin wi kipi nae wim wi inkamin kimiir nokmwɔn aeyin wi siir kwoin iir pi kɔnsiis haiginuwisi. ²⁹ Kara siir kwoin iir boini, kimiir iir boin tani ti diminim siya niki boinmauuim simiir kipi nae. Mi kɔma hinina naingwowi, krɔma ti nae imiir nae karamae dimusi nwowi mi tari yi mɔnsika, iki iikam nhirim yim Krais siir yai imiir bi sibgu wakaeyokna apikim, aniya? ³⁰ Mi kara nhwo Adi Komii siiram kwɔsboɔnkiyim mɔpa mi boin wadiekii. Dimusi rani, ti naeyim kara naeyanim simiirsika. Mi iikam sima hinina dimusi boɔnkim kara siyɔu miyiknan bi tirkin ti dimin taeminim kara naeyim simiirin, ha?

³¹ Mi kara kimiirin ta saiirin pi hinina boini, ti naeyim kɔma naeyim mi opa kɔma mi kwiyaeya mi wraisu minim kɔma naeyim mi dimin taeminim kɔma mi tir ikim, kɔma simiir tiri mi ti iikamin

yim Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Dimusi rani, ti simiirsika. ³² Mi kima wi ti dimin hiriinanim simiir kipi tir. Juda iikamim mi Juda iikam tani ikim mi iikamim Adi Komii siir isid nwowim wi simiir kiyopsibgi haiginu rani, siyu biye tiramin. Ningaka. ³³ Yim ti dimin taemin hiriinanim ti kara boinkiyim kimiir, yim kariir kwoinkar naingwo boinkikim. Kara ti dimin taeminim minam tirikim iikamim simiir whinkinsiis haiginuwim. Kara ti diminim karamar bi tirkin, kariirar swoki whinkinsiis haiginuwim. Kara ti dimin taeminim minam tirkin, iikamim simiir whinkinsiis haiginuwim. Mi simiirin wi Adi Komii siya nwoki anmai-warkainam simiir dimin biyeyim simiir hirankin ti sima tirim. Iriig.

11

¹ Kima ti dimin taeminim kara tiriyim simiir kigna ap, ti kara mi kigna apiyim dimin taeminim Krai siya mi tirim simiir saiir hiriinan.

Wigim simiir mwo imiir kaigrisu idwokaiiyim, Adi Komii siir inig hainaniya omaka saiir simiir boinka

² Kara kimiirin dimusi bi hainanprapraskikin, kima ti dimin taeminim kara boinmimauuim iinokiinok simiir wakaeyokna tirkim. ³ Kara ha naingwowi kima ti yayim kara boinim simiir dinokninkin Jisis Krai siyairgin kamim simiir kougi kou nwowin mi kamim yim ini simiir wigim simiir kou ywowim mi Adi Komiiyin yo ini Jisis Krai siir kou ywowin. ⁴ Mi ta hiriinan saiirsika mi inkamin omaka Adi Komii siir inig

hainaniya saiir hiriir nami mi siya pagra siir mwo nwowa saiir kibwaehai karamae nwowi mi siya Adi siir yaiya hiriinankakar boinmimauuwi, yio ti hiriinan siyiuin yio Jisis Krai siir kiyopsibgi haiginuwi. ⁵ Mi wigim simiir mwowim dimin taemin nitimwanu karamae nwowi mi sima Adi Komii siir yaiya ha boinmimauuwi omaka siir inig hainaniya saiir hir, yi ti hiriinan siyiuin yi saiir kam iirar swoki kiyopsibgi haiginuwi. Mi saeya hiriinan naingwo karamae nwowi mi saeya wi wiga yipikki saiir kan aiir priyao iuguskiiya mi nididgak ha nwowiya wi saiir hiriinan nwowi. ⁶ Mi wigim simiir mwowim dimin taemin nitimwanu karamae nwowi mi saiir kam saiir kan aiir priyaokii mi yi ti hiriinan siyiuin yi saiir nisiimauuwi hinin, saeya siyu miyiknan bi napika. Nngaka. Yi wi hiriinan tir tani. Mi wigim dimin taemin simiir mwo imiir nitimwanuwi, yim sima wi nididgak nwo rani. ⁷ Mi kamim iya sima Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwiyim mi iya sima nhwo Adi Komii siiram mi kwisboiniyim, simiir mwowim dimin taemin kipi nitimwanu. Dimusi rani, kamim yim Adi Komii siir kirieya mi siir dimin kirie komii komiiyim paenan niyaeiyim mi digworaekwo whiekak ikim simiir sibgu kigirkakikim. Mi yim wigim. Nngaka. Yim sima simiir kamim simiir kirieya mi simiir dimin miyik miyikim paenan niyaeiyim mi simiir inig komii ikim, yim simiir nisiimauuwi. ⁸ Adi Komii siya Adam siir puu Iv saiir puu saiir hiranki bi haiga mi siya ha bi nonkwokwokin. Nngaka. Adi Komii siya Iv saiir puu aiirin diminin Adam siir puu hiranki haiyin

siir nonkwokwokin. ⁹ Adi Komii siya Adam siirin Iv saiir whindiriraeraram bi nonkwokwokin Adi Komii siya wiga Iv dapiya saiir nonkwokwokin Adam siir whindiriraeraram. ¹⁰ Mi ti hiriinanin yi ini mi owin wig sima mi itimwanuwiiyim dimin taemin simiir mwo imiir. Yi ti hiriinanin yo min nisisiimauugin, wig imiirin ini kam imar kigirkakim. Mi simiirin ini simar kigiriraonamim iya sima omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir namiyim. Sima wi ti hiriinan dimin iir tir. Dimusi rani, Adi Komii siir paekwosimin ini simiirar kigin. ¹¹ Wigim yim simiir kamim simiir aowar timi o. Mi nim krima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siirim, nim krima ini nwiruwar ywowskiyim. Mi irni nwirniyin ha timi inan whinkinsiis ankinsiis wadie sibgu nwowamin. ¹² Krima irni nwirni dinan whinkinsiishaiginu, wadie sibgu owamin. Dimusi rani, bidi bidiniyarin, Adi Komii siya bigi biyan wiga saiirin inkamin Adam nikiuwiyin siir piu hiranki haiyin diminin siir nonkwokwokin. Mi hirankar nitiyokiyokinaniyin mi ini tariinanar yadigniyin, wig sima kam krimiir asi naokainae. Mi ta hiriinan saiirsika krima irni nwirniyam asi naingwowi. Mi iikamim mi digworaekwowim ti nu iir nwowim yim Adi Komii siyar nonkwokwokim.

¹³ Mi kima ti dimin imiir daingwoki mi simiir hidgi. Mi wigim dimin taeminim Adi Komii siiram kwisboinkii mi sima simiir mwowim dimin taemin nitimwanu karamae nwowi mi ti hiriinanin yo wadiekin, iyie? Miiyik rani? Yo miiyik rani, ini biyie ywowin. ¹⁴ Mi krima tariinanin ta saiir ti naingwoki mi inkam nwirin siir kana

pr̄ei nwowi wigmi kan̄im s̄imiir h̄iriinan, siya w̄i n̄idid prasae k̄ipi k̄in. Dimusi rani, ta saiir-sika. ¹⁵ Mi ȳim wigim ȳim ta saiirsiȳin n̄ididgak bi nwowikim. Dimusi rani, ta kan h̄iriinana simiir̄in Adi Komii siyar hauugin̄ simiir mwo imiir higr̄in̄uam. ¹⁶ Mi iikamim̄ ti h̄iriinan̄ dim̄in̄im simiirsī n̄ink̄inwaowark̄ii boinam̄ naingwowī mi kara simiir̄in̄ pi h̄in̄inā boini, aposel kam̄ kr̄ima iikam̄ imiir̄in̄ w̄i dim̄in̄ wh̄ir̄ k̄ignā apam̄ k̄ipi swokī kiwakī mi karā ti h̄iriinansī boinkik̄in. Iriig.

Mi om Korin h̄iran̄ iikamim̄ sima simar̄ t̄irbunakim̄ kumuniȳin̄ aiirsiȳin̄

¹⁷ Mi tariinan̄in̄ kara iikam̄ k̄imiir̄in̄ pi haiḡin̄ idwoki rani, ti dim̄in̄in̄ kara k̄imiir̄ boinkiȳin̄ si-irsi. Dimusi rani, ti dim̄in̄ biȳeyim̄, k̄ima t̄iriyim̄ ȳim̄ inī dim̄in̄ m̄iȳik̄ m̄iȳikim̄ k̄ima t̄irim̄, ir̄ipa k̄ima haingiriȳū owiyā Adi Komii siir̄ in̄iḡ iir̄ hainanam̄, inī saiir̄ haibura. ¹⁸ Mi dim̄in̄in̄ biiḡī bī pi kara boinkii, ȳio h̄in̄inḡin̄, kara iikam̄ nh̄irim̄ sima boinā saiir̄ wakaekin̄, k̄ima Adi Komii siir̄ in̄iḡ iir̄ hainanam̄ namiyim̄, k̄ima ir̄ipa bī sibgu owikim̄ k̄ima yapa yapaē prīyō prīyō amikim̄. Mi kara ta yaī aiir̄ wakaekiȳin̄ mī kara simiir̄ yaī nh̄irim̄ simiir̄in̄ inī kaimwower̄ mī okiȳin̄. ¹⁹ Mi yā inī kaimwok̄ikaimwower̄ ywowa. Mi k̄ima w̄i k̄imiir̄ iikam̄ nh̄irim̄ w̄i simiir̄ yayim̄ w̄i simiir̄ n̄inakrim̄kripk̄iī mī ti iikamim̄ ȳipikī ta yaimwokiyaimwō aiir̄ sibgū apiyim̄ ȳim̄ w̄i idow̄iyā simbī n̄imbini. ²⁰ Mi h̄iriinam̄kī n̄uw̄i, k̄ima ir̄ipa haingiriȳū owī Adi Komii siir̄ in̄iḡ iir̄ hainanam̄ mī naeyim̄ k̄ima naei, ȳim̄ Biyan̄ Inkam̄ Komii siir̄ nae rani. N̄ingaka. ²¹ Mi k̄ima

nhirmiyam niki o karamae nwowi mi simiirin bi kima kimar hainami, kima kimar naeyamar mi hiriinanki niuwi ti iikamim yipiki mhoiia niti, yim wi mhiigar nini aoni. Mi tiriiginim yipiki bi namim naeyim yimbi kima kimar kwaeswonami mi kimiir mhiyim pi digi digar nwowi mi kima op minim pa kwiyae nanaei mpa kwiyae whaowaenami. ²² Mi kima kimiir omaka hirar niki idwokai aenaniyim pa nopi, ha? Kima omakakakaigim mi kima hirar pi yidwokai aeyin mi kima hiriinan tir tani. Niingaka. Kima omaka Adi Komi siir inig hainaniya saiir nitiyim mi kima pi Adi Komii siir isidin simiir iikamim pi simiir nanokou kao rani. Kima ha naingwowi, yim sima ini kimiir inkam biyenan ywowim mi dimin taeminim yimbi kima kimar kwaeswonami. Mi kima ti iikam paeprikab hiriinanim simiir kiyopsibgi haiginuwi ti dimin hiriinanin kima tirkiyin. Mi kima panina naingwowi, kara kimiirin ti dimin imiirin wi panina ti boin, ha? Mi kara kimiir ti hainanprapraski. Mi ti tari ti simiirsika, aniya? Niingaka.

²³ Mi yaiya kara boinkiya kimiir ya kara Biyan Inkam Komii siir hiranki haiga. Ta yaiya ya hininga, Judas siya Biyan Inkam Komii Jisis siirin wir niyaka napwougin mi siirin kimidiniya sau omomin siir in yonkwoki, taka niyaka Biyan Inkam Komii siya bret iir haiya saiir. ²⁴ Mi siya ti bret iir haiyin mi ina boin wadiekinyin Adi Komii siir. Dimusi rani, siirin siya hauugin. Mi siya bretin ha niinibimbirgiyin mi siya siir kigna mriiyim kamim simiirin hinina boinki, tiki diminin yo kariir pu aiir nikrigin.

Kara naowi, kara wɛ iikam kɛmiir whɛnkɛnsiis haigɛnɛuwi mi mhɔiɛya kɛma wɛ ti kara tɛrɛn, wɛ hɛriinanar niki tɛriyokiyokɛiyɛm. Mi ti tariinan kara tɛrɛn, kara mɛn nɛisiimauugin, kɛma wɛ kariiram nwokɛ aingwokiyɛm, ti dimɛnim kara tɛrim kɛmiir sɛmiiram. ²⁵ Bretɛn siya hauuwɛn sɛmiir saiir hɛriinan. Mi siya wain op mobɛn ha mi haiyɛn mi siya boɛnki, ta wain opa ti mob iir nwomaiya ya mɛn nɛisiimauuga, Adi Komii siir yai wɛn kibiyaya yɛpɛki siya boɛnmɛimauuwa kɛmiir whɛnkɛnsiis haigɛnɛuam, ya saiir nɛisiimauugin. Mi tariigɛna kara wɛ mɛnsi tɛrbwakainaei kariir nhɛya saeya naokiinaiini saiirsika. ²⁶ Mi mhɔiɛya kɛma ti bret iir naei mi ta wain opa mobnau tɛr nwomaiya saiir mi kwiyaei, ti siya tira saiir hɛriinan, yɛo kɛma Kraiis siir nɛisiimauuwi siya iikam krɛmiir whɛnkɛnsiisam naokɛn. Mi wɛ siyar swokɛ itbudgɛiyɛm.

²⁷ Mi kɛmiir nhɛrim ti bret iir naeyɛm mi ta opa mob iir mi okaiya saiir mi kwiyaeiyɛm, yɛm mɛn nɛisiimauugin dimɛn taemɛnim Biiyan Inkam Komii ieya tɛrim sɛmiir nɛisiimauugin. Mi kɛma ti dimɛn imiir naingwo omok karamae nwowi, kɛma tira saiir hɛriinan mi Adi Komii siya wɛ ha boɛni, kɛma siyɛu mɛiyɛknan bi tɛrkɛm. Mi kɛma wɛ ta Kraiis siir nhɛya mi siir pɛu aka, wɛ sowiir kiyopsɛbgi haigɛnɛuwi. ²⁸ Mi iikamɛm sɛmiir kwoɛnim sɛbgu daingwo omok mi ti dimɛn biyɛeyɛm yɛm dinangrirmiigi. Mi mhɔiɛya ti bretɛn sɛma naei mi ta opa sɛma mi kwiyaei, yo dimɛn komiyyɛn Biiyan Inkam Komiiyyɛn siya tɛrɛn siir nɛisiimauugin. ²⁹ Dimusika? Mi inkamɛn ta yayiya Biiyan Inkam Komiiyyɛn siir pɛu aiir boɛna saiir

yai mwo aiir ninokninkin karamae nwowi mi siya ti nae iirin ha naei mi ta op aiirin ha mi kwiyaei mi siya wi ha naingwowi, tiriiginin yio dimin bi nikrigin. Mi sima wi sima simar swoki igikiyaonaei Adi Komii siya simiir nonkwobumbunamin. ³⁰ Mi ti hiriinan siyiun kimiir iikam nhirim makinii mi sima kirie karamae ha nwowi mi kimiir iikam nhirim sima wa naonami. Dimusi rani, sima kimakar ninkin aekim ti bret iirin mi kimakar mi inkim kwiyae kim ta opa ti mob iir nwomaiya saiirin. Mi kima bi niki aingwo omokikim ti dimin hiriinanin kima tirin saiir hiriinan. ³¹ Mi kima Biyan Inkam Komii siir nae iir naeyam naingwowi mi biyin kima, kimiir kwoinin niki sibgu hidi mi Adi Komii siya kimiirin wi nonkwobumbuninkin tani. ³² Mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin siya krimiir nonkwobumbuninkini siya minam naingwowi krima krimiir dimin biyeyim simiirin digiumii haimriiyugig. Adi Komii siya ti hiriinan minam tiri, krima wi wadie nwoki owim mi mhoiyya krima wi ti iikamim yipiki ti nuan digworaekwowim simiir napiyim wi simaka nao rani. ³³ Mi ta hiriinan saiir-sika ti kariir nomiiyauwim kima iripa haingiriyu aei Biyan Inkam Komii siir nae imiir, kima wi iki iikam nhirim simiiram tiki o sima nitam. Mi mhoiyya kima ti nae iir naei mi kima wa nwoki aingwokiyim ti diminin biya siya tirin krimiir siiram. ³⁴ Mi kimiir nhirkim mhiigi naowi mi kima biyin naeyim hapi kimiir omaka hira tiki aenani. Mi mhoiyya kira iki nhir imaka wi haini wit mi iripa wi haini wini haingiriyu aeni, Biyan Inkam Komii siir nae imiir naeyamin. Mi Adi Komii siya wi io nwo karamae hiriinanki nwowi mi Kimiirin

wi nonkwobunbuninkin tani, wari dimin biyieyim kima tirim simiirsiiyin. Kara boinkiyanim tariinan yim hiriinankim. Mi mhoiia kara niti kimiir kigam mi kara kimiirin digworaekwo nhirim kima niki srigiyim kariiram yim wi haini nini boini. Iriig.

12

Dimin kibi kibiyim Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwim krimiir simiir boini

¹ Ti kariir nomiiyauwim kara ti yai imiirin minam naingwo winkikin kima ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwim krimiir simiir sibgu inokninkinim. ² Kima ta saiir dinokninkinki, biya kima Adi Komii siir yai aiir bi wakaeyoknakim. Kimiir kwoinim Setan siya kiyopiyaokiiyim mi kima kimiir kwoin iirar napkim mi kima uruwai siyaowaini inig asi hainankim. Mi tiriiginin kimiirin wi yaimin dimin whir di swoki boini. ³ Mi hiriinanki niuwi, kara ha naingwowi, kima dinokninkin, iikamim sima hiniina boini, Jisis siir ti kiyopsibgi haiginu! Mi Adi Komii siir naeyiun wi ti hiriinan iikam imaka nwo rani. Mi Adi Komii siir naeyiun iikamim simiir kwoinaw nwokai karamae nwowi mi sima wi hiriinan boin tani, Jisis Krais siya Biyan Inkam Komiigin digworaekwo whiekak imiir kigirkakikin. Nningaka.

⁴ Adi Komii siir naeyiun kirie komii komii kasa bi hauugin iikam imiirin. Mi ta kirie hiriinana Adi Komii siir naeyiun siya siyar hauu iskii, yaeya inkam nwir karamaeka. ⁵ Mi krima wi digar nwowi mipai mipaiyim Jisis Krais siir kwoin

ìirarar naingwo mîrii. Mî ti inkamîn yîpîkî krîmiir kîgîrkakîyîn, siya siyaîrgîn Adi Komîi nwîruwan. ⁶ Digworaekwo whiekakîm Adi Komîi siirîm krîma tîriyîm krîma siir kîrîe aîrar tîri. Mî Adi Komîi siya siyaîrgîn iikamîm sîmiir kwoîm ìmiir kiyaiiyîn tî digworaekwowîm sîma tîrîm sîmiirsi. ⁷ Adi Komîi siir naeyîuîn siir kîrîeya siya iikam whiekakîm sîmiirîn yapa yapar nîsiisîmauwîkîn. Mî krîma sîmiirîn hîrii hîriinankîna bî kîgîkîm. Mî krîma sîmiirîn mînam tîrkîm, krîma wî ìkî iikam nhîrîm Adi Komîi siir pîugana saiirîm wî sîmiir nwokî whînkînsîis haigînîuwîm. ⁸ Adi Komîi siya iikam nhîrîm yîm sîma dimîm hauuwîkîm mî nhîrîm yîm sîma dimînîn. Adi Komîi siir naeyîuîn iikam kîmiir kwoînim siyar kiyaii. Mî kîmiirîn siyar sîbgu ìnoknînkîm haigînîuwi Adi Komîi siir yai mîiyîk mîiyîkîm sîmiir nînoknînkînim. Adi Komîi siir naeyîuîn sasaîrgîn ìkî iikam nhîrîm sîmiir kiyaiiyîn. Mî sîmiirîn pî siyar mî ìsiimauwi Adi Komîi siir dimîm taemîm ìmiirîn. Mî sîma Adi Komîi siir yaimwokîyaimwo aîrîn pî ìkî iikam nhîrîm sîm nînî boînmîmauu îuwi. ⁹ Adi Komîi siir naeyîuîn sasaîrgîn iikam nhîrîm kwoîm kiyaiiyîn mî sîma siir asi sîbgu wakaeyoknaei. ¹⁰ Mî siya siir kîrîeya ìkî iikam nhîrîm sîmiir warar mî hauu mî sîma dimîm taemînim wî tî hîriinan nwokî tîrîm. Mî iikam nhîrîm yîm wî dimîm kîrîe komîi komîiyîm bîiya inkamkî tîr karamae nwowîm yîm wî sîmiir mî tîri. Mî iikam nhîrîm yîm wî dimîm taemînim Adi Komîi siirîm yîm wî sîmiir nanaaknînkîi haigînîuwi. Mî iikam nhîrîm yîm wî dimîm kîbî kîbiyîm Adi Komîi siir hîrankî nîtîm mî dimîm taemînim nîksîsaeiyîm uridyîu biyîeni

hɪndanki mi ɪti yim wi simiir mi boinmimauuwi krɪmiirin. Mi iikam nhirim yim wi yaeya yaigin kwir mi boini yaigina biya sima ninokninkin kara-mae nwowa saiir. Mi iikam nhirim yim wi ta yaiya saiir ninkpit boinmimauuwan inkam mi owi iki iikam nhirim sim. ¹¹ Mi ti hiriinan diminpai diminpaiyim yim Adi Komii siir naeyuin sasair hauuwi krɪmiirin. Siya siir kwoin iirar napikin mi simiirin pi siir kwoinkar mi prihidnonkwokwo hauugi iikam imiirin. Iriig.

Iikam whiekak krɪma Kraiis siir piua saiir piua haɪmii haɪmiiyim

¹² Krɪma ta saiirin ina ninokninkinim krɪmiir piua kwiruwarga mi saiir piua haɪmii haɪmiiyim kasa rani mi nim krɪma iikamim Kraiis siirim nim krɪma ini piunan ywowim. Krɪma kasa rani mi krɪma ini piua kwiruwar ywowiskiyim. ¹³ Krɪmiir iikam nhirim yim Judami piugana saiirgim. Mi nhirim yim Grikmikim mi kimiir nhirim yim whisarii mi miriiyan iikamkim mi kimiir nhirim yim dimin whirki bi kinyiskaiigim. Mi nim krɪma ini nwiruwar ywowiskiyim iya Adi Komii siir naeyuin ini hanin krɪmiir kwoinaw kwirii idwokaiiyin. Mi krɪmiirin nwiruwaw nwowamin wi siya ninkiamasu haiginiuwu. Adi Komii siir naeyuin siya nikropkiyin siya hanin, siya kimidiniya ini hanin krɪmiir kwoin imiir yauuni kwirii idwokaini. Mi krɪmiirin iripa siyar yinkiamasu haiginiu nwiruwaw nwowamin. ¹⁴ Krɪma ina ninokninkinim krɪmiir piuum kwiruwaw rani. Niingaka. Sima hoimgakairgim. ¹⁵ Mi inkam nwiri iga ha boini, kara ina rani mi hiriinanki niuwu mi kara wi ti inkamin siir piua

haimii nwo rani. Mi siir iga hiriinan boini, ya dimin komii rani, wi saiir yai kipi wakae. Dimusi rani, ya ti inkamin siir piu haimiiga. ¹⁶ Mi inkam nwirni wina ha boini, kara nhwona rani mi hiriinanki niuwi mi kara wi ti inkamin siir piu haimii nwo rani. Mi siir wina hiriinan boini, ya dimin komii rani, wi saiir yai aiir kipi wakae. Dimusi rani, ya saeya ini ti inkamin siir piu haimii ywowa. ¹⁷ Kara pi hiniina boini, krimiir piu irkaka nhwona arar nonkwokwokiswo mi krīma dimin taeminim wi panina pi wakae omokin? Mi krimiir piu irkaka win arar nwokiswo mi krīma dimin taeminim wi panin panina pi whakin? Nim wi dig di yowoi. ¹⁸ Adi Komii siya krimiir piu aiirin piu haimii kwiruwar bi nonkwokwokikin. Ningaka. Siya krimiir piu haimii haimii imiir nonkwokwowin mi simiirin ini yapa yapa maeyaugakar ywowaiginiuwun, siyar naingwokiyein saiir hiriinan. ¹⁹ Mi krimiir pua saeya piu haimii kwiruwakiswo mi krimiir pua wi sibgu di yowi. Mi piugi pua ya wi papi pi yowin. ²⁰ Krimiir piuim sima piu haimii haimii kwiruwa rani, simiir piu haimii haimiyeim kasa rani. Mi krimiir piuim ini kwiruwar yowiskiyim.

²¹ Mi inkam nwirin siir nhwonan siir ina aiirin wi hiniina boin tani, krīma kiriiram naingwo rani, krīma, krīma krīmar mi owi ini mi owim. Mi ti hiriinan siyeun siir mwoin siir iga kwis owiirin wi hiniina boin tani, kara kowiiram naingwo rani kara, kanakanar mi owi ini mi owin. Ningaka. ²² Krimiir piu haimii haimii nhirim krīma ha naingwowi, yim dimin komii rani. Mi krimiir piuim ti hiriinan piu haimii haimiyeim sima wara

nwo karam nwowi mi krɪma wɪ kɪrɛ di ywowi. Nɪngaka. ²³ Mi krɪmiir pɪu haɪmii nhɪrɪm nɪdidgak krɪma nwowiyɪm, krɪma sɪmiirɪn iinokɪinokɪn hɪriiyar hagiprakainanaeikɪm dimɪn taemɪni. ²⁴ Mi krɪmiir pɪu haɪmii nhɪrɪm yɪm krɪma sɪmiir bɪ haigiprakaiigɪm. Tɪ dimɪn hɪriinanɪm yɪm Adi Komii siya nonkwokwokikɪm mi pɪu haɪmii haɪmii nhɪrɪm krɪma naɪngwowiyɪm hɪnɪn yɪm inɪgak rani, krɪma sɪmiirɪn dimɪn mɪiyik imiirar higrɪnɪuwikɪm. Mi krɪma sɪmiirɪn ha naɪngwowi, yɪm inɪ krɪmiir pɪu haɪmii haɪmii nhɪrɪm sɪmiir haiburɪm. ²⁵ Adi Komii siya tɪ hɪriinan mɪsi nonkwokwokikɪn, krɪma, krɪmiir. Pɪu imiirɪn wɪ haɪmii haɪmii pɪ nwowisi mi sɪma wɪ kwɪrni kwɪrnisi nwoki aɪngwoyɪmyokɪm. ²⁶ Mi krɪmiir igrɪbɪn owɪnyaigi pikiiyɪm mi siya urur prasae bɪ swokɪ kɪnkiikɪn pɪu kwɪrkaka pɪ warar nɪnkɪn kɪmpɪpɪsugi ta siya mi kɪmpɪpɪsugiya saiir hɪriinan yɪo inɪ krɪmiir isidɪn saikar yɪnkɪn owɪn. Mi inkam nwɪrki kɪmpɪpɪsuwi mi isid whɪrkakɪn yɪo wɪ warar mi inɪnkɪn kɪmpɪpɪsu ɪrkakii saikar. Mi tɪ hɪriinan siyɪuɪn, inkam nwɪrɪn siya maɪrgɪmaɪrga nwowi mi nɪm krɪma wɪ maɪrgɪmaɪrga saikar mi inɪnkɪn owi.

²⁷ Mi wɪm kɪma tɪ iikamɪm krɪmakar nwowɪm, nɪm krɪma inɪ Kraiis siir pɪua saiir hɪriinan ywowɪm. Krɪma ɪrɪra nwɪnɪra inɪ siir pɪu haɪmii haɪmiinan ywowɪm. ²⁸ Adi Komii siya siir iikam nhɪrɪm sɪmiirɪn hɪnɪna nɪmbingɪn, hɪnɪna nwowam. Siya bɪiyɪn kam krɪmiir nɪmbingɪn siir aposel inkam nwowam. Mi krɪmiir mhɪiɪya siya kam nhɪrɪm sɪmiir yɪmbɪn profet kam nwowam, yɪpɪki Kraiis siir yai

imiir ninomokninkin haiginiuwiyim. Mi ti simiir mhoiyya siya kam nhirim simiir yimbin, iikam nowomwarkaiyuwiyim Adi Komii siir yaimwokiyaaimwo aiir. Mi sima wi wadie nwoki owim mi wi Adi Komii siirgisiir siyu iir nwoki sibgu apim. Mi siya nimbingiya simiir saiir mhoiyyan, siya iikam nhirim simiir yimbin, dimin kirie komii komiyyim simiir tiram mi nhirim iikamim yipiki maki niyiyim simiir ninimniskii ikim mi nhirim iikam nhirim sim whindiriraerari ikim siyupai siyupaiyiyim sim mi nhirim iikam nhirmi kigriiraowi ikim mi nhirim yaigina biyya sima ninokninkin karamaeya saiir ninomokninkinan ikim. ²⁹ Mi tariinanin wi panina tiri? Mi kima hiriyar naingwowi ti kam whiekakim wi aposel kam kinar nwowi? Mi kima hiriyar mi aingwowi, ti kam whiekakim wi profet kam kinar nwowi? Mi kima hiriyar mi aingwowi, ti kam whiekakim wi iikam nowomwarkaiyuan inkam kinar nwowi Adi Komii siir yai aiir? Mi kima hiriyar mi aingwowi iikam whiekakim wi dimin kirie komii komii kinar mi tiri? ³⁰ Mi kima hiriyar naingwowi iikam whiekakim wi iikamim makak makakim wi simiirar ninimniskii swowi? Mi kima hiriyar naingwowi, krima whiekakim wi yaiginim biyya krima ninokninkin karamae nwowim wi simiirar ninomokninkin digi? Mi kima hiriyar naingwowi, krima whiekakim wi yayiyim biyya sima ninkpit boin karamae nwowim wi simiirar ninkpit boin digi? Nii gaka. Adi Komii siya iikam krimiirin yapiyapi dimin hauugin irni nwirni ninan whinkinsiisim. ³¹ Kara kimiir boinkii, kima ti dimin komii komiyyim Adi Komii siir naeyu

ieya hauuwim iikam krimiir simiir dinokninkinki. Mi tapa kara kimiirin pi dimin kibi whirin iki dimin nhirim simiir haiburin pi siir boinkii, Adi Komii siir naeyiu ieya hauuwın krimiir, kima wakaeyokna apam. Iriig.

13

Iikamim irni nwirniyam naingwowiyim Krimiir yaiga

¹ Mi kara iikamim omom omomanim simiir yaigin imiir boini mi paekwosimi yaigin ikim mi kara nhirniyam naingwokwo karam nwowi mi simiirin miyik sibgu tir karamae mi owi mi ti yai hiriinanim kara boinim yim wi naekak nwo rani. An wi inkamin ii whisarii priihain priihainiyin diminam hain karamae nwowiyin an wi siir hiriinan nwowi. ² Mi Adi Komii siir naeyiun kirie kariir hauuwi mi kara ti Adi Komii siir dimin iirin iikam imiirin wi hainingin boinmimauuwi. Mi kara Adi Komii siir aowa aowan dimin taeminim simiir ninomokninkini mi kara ti dimin taeminim simiir yaimwokiyaimwo imiir mi inokninkini mi kariir naingwo tibmiiya kirie ha nwowi mi kara ti mhuu iir boinkii, siya hapi maeyau gwir namwoiuam, kira damki mi kara simiirin hiriinan boinkii namam mi kara iikam nhiram naingwokwo karam nwowi mi kara wi miyan inkam komii nwo rani. ³ Mi kara inokiinokin kariir umirim nae naeya sainanaei iikam paeprikabim simiiram mi Kraisiir yai win kibi aair boinmimauuwi mi inkam biyeyin krimiirin paeya ha nitoudnankaigii mi kara simiiram ha kiwakii mi krima paeki ha niuwaokaokii mi kara

iikam nħirmiyam naingwokwo karam nwowi. Mi kariir mi kibiya ya wi naekak nwo rani mi sima wi kariir whinkinsiis rani. Nningaka.

⁴ Mi krıma iikam nħirmiyam naingwokwonanaei mi krıma simiiramın wi io nwoşisau rani. Mi krıma iikam nħirmiyam naingwokwonanaei mi krıma wi simiiram kigmar tani. Mi krıma iikam nħirmiyam naingwokwonanaei mi krıma wi krımiir inig imiirar hainanprapas rani. Mi krıma wi ha mi boın tani, kouwin ini krımar ywowın mi krıma wi krımar naingwona rani. ⁵ Mi krıma iikam nħirmiyam naingwokwonanaei mi krıma simiirın wi siyu miyiki miyik iirar tiri. Mi krıma wi krımiir pu aımar naingwona rani. Mi krıma simiirın wi io aşıma niki oşisau rani. Mi krıma dimın biye biyeyım iikam nħirkım tırbumbunın haiginuwım krımiir wi simiir swoki aingwo rani. ⁶ Krıma wi maırgımaırga nwo rani, nħirkım dimın biye tiri. Mi sima krımiirın dimın miyikni tiri mi krıma wi maırgımaırga haini nwowi. ⁷ Mi dimın taemın biyeyım krımiir tiri, krıma wi yaimın dimın nombobın tani, nım wi yai mikımar nwowi. Mi inokınokın krıma wi dimın miyıkam ti aingwo, iki iikam nħım simiiram. Krıma wi nhami nhami kipi naingwo dimın miyık miyıkım Adi Komii siya krımiir tiranım siiramın. Krıma kirıe ħııyar dwoyokiyoki mi ħiki ti dimın biye biyeyım krımiir nımbiniyım simiirar timi hai.

⁸ Mi ti kwoın ħıınanın iikam nħirmiyam krıma naingwokwonanaeyın yio wi ħııyar nwoyokiyokii. Mi mħııya ta ii aeya nımbinii

mi krɪma wɪ ɪi pɾɛi boimimauu rani, Adi Komii siir yai aairin. Mi mhoiɪya ta ɪi aeya nimbiniɪ mi krɪma wɪ ɪi pɾɛi boin tani iki yaigin nhir imiirin. Mi ti dimin taeminim ti krɪma naingwowim hiniin yim wɪ hiriɪyar namyokiyokiyami, yim wa digii. ⁹ Mi tariinanin krɪma ti dimininim simiirim sibgu aingwo rani, krɪma simiirin komii naingwo rani. Mi tariinanin krɪma ti Adi Komii siir dimin mwoki mwowim ini haini boinmimauunamim ti digworaekwowim mhoiɪya nimbiamanim. ¹⁰ Mi mhoiɪya ti dimin taeminim digi dig nwowanim yim wɪ simbi nimbiamim. Mi ti dimininim ti hindara nwoisaeyim, ti krɪma naingwowim hiniin, yim dimin kibiki kibikim, yim ti digworaekwowim yim wa digiuguski.

¹¹ Mi iɪya kara yinisim sapisapar nwowa kara yinisim sapisapnan boinkin. Mi inokininokin kara boiniyim, kara pa ninokninikini diminpai diminpaiyim ti yinisim sapisapim diminpai diminpai ninokninikiniyim simiir hiriinan. Dimusi rani, kariir kwoinin yinisim praigakni kwoinan nwokin. Mi tariinanin kara inakamae komii bidi yasae okiyin. Mi ti kwoin hiriinanin yinisim praigananin kara siir wara nonkwo rani. Yio ti hiriinan kwoinin, yio bidi digiyin. ¹² Mi tariinanin krɪma Adi Komii siir dimin taeminim hoimgak naingwo rani, ti iikamim yipiki simiir aknainim opnain iokaka saiir nonkwo kigiyim simiir hiriinan, digworaekwo whiekakim whauriyinan bi nwokim. Mi mhoiɪya krɪma Adi Komii saika nwowi mi krɪma wɪ haini sibgu inokninikini, dimininin Adi Komii siya naingwowiyin kougi kou nwowin ta Adi Komii siya ninokninikina iikam

whiekak krımıir saiir hiriinan. ¹³ Mi ta ii aiirin, tiki siyu whomim yio wi hiriyyar niki okripkaii mi ti siyuim yim hiningim, krımıir naingwo tıbmıiıya ini Adi Komii siirgisiiramar naingwo hiririua. Mi krımıir kwoin komiiyin ini ta nimbina Adi Komii siya nimbina ini saiiramar naingwo tıbmii kin iskiya mi krıma ini Adi Komii siya mi iikam ikim, ini simiiramar naingwokwo iskiyim. Mi ti dimin komii komii whomim yim wi digi rani mi whirin yipikin kougi kou nwowin yio minkin, iikam nhırmıyam naingwokwonanae. Iriig.

14

Mi dimin miıyık miıyıkım yipiki Adi Komii siir naeyıuıeya hauuwım krımıir yım ini iki dimın taemın nhırım simiir haiburım

¹ Mi iikam kima biıkıbiıyın iikam nhırmıyam daingwokwo. Yio tiriiginın kougi kouwin ini siya ywowın. Mi kima Adi Komii siiramin dimınamin wi hiriyyar nwoki naingwokwokripkaiyim kimiir hauuwam siir naeyıuın siir hirankın. Mi ta kirıeya siya hauugiya ti dimınım simiir boınımımauıam yım Adi Komii siya bıdi yiısiımauuım iikam imiir mi taka kirıeya ini iki kirıe nhırım simiir haibura. ² Mi ti iikamım yipiki yaigınpai yaigınpaiyim sim yayım sim boınıyim, yipiki sima ninoknınkın karam nwowım, sima iki iikamım simiir whınkınsiıs haigınıuwam bi tirkım yio Adi Komii siirgin ti sima boının. Mi iikamım wi ninoknınkın tani ti yayım sima boını, simiir yaimwokıyaimwowım Mi Adi Komii siir naeyıuın siya kirıe ti iikam imiir hauıwi mi sima wi ti aowa aowan dimın taemınım iikamkı

ninokninkin karamae nwowim wi simiir boini. ³ Mi ti iikamim yipiki Adi Komii siir yai aair boinmimauuwiyim, sima iikam imiirin minam boini, kirie simiir hauuwim, simiir kwoin imiir kirie haiyiniuwam. Mi ta simiir yaiya, iikam imiirin wi saeya kiprid haiginiuwi yipiki simiir kwoin imiirsi naingwoyimiyokeyim wadie sibgu owam. Mi ta hiriinan yaiya wi simiir nwoki wokmaihaiginiuim. ⁴ Mi iikam yipiki yaigina Adi Komii siir naeyu ieya hauuwa simiir saiir boini, sima wi dimin taeminim sima simar swoki kinsiisnaeyim wi simiir boini. Mi yipiki Adi Komii siir yai imiir boinmimauuwi iki iikamim simiir, sima wi iikamim Adi Komii siir pugana saiirim wi simiir whinkinsiisi kirie simiir naingwo tmbiyya saeya nwowim.

⁵ Kara ha naingwowi kima iki yai nhirim kima ninokninkin karamaeyim simiir boin mi kariir kwoinin ha naingwowi, kima whiekakim Adi Komii siir yai kibiya saiirarar boinim. Ya tariigina ya dimin kirieki kirie waiwiyya tirana, saeyairga. Mi ti iikamim simiir yayim yipiki Adi Komii siir yai aair boinmimauuim, yim ini ti iikamim yipiki yaigin kwirni yayim sima ninokninkin karam nwowim simiir boiniyim ini simiir haiburim. Mi inkamin yipiki ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa saiir sibgu inkpit boini kimiirin mi tiriiginim sima iripa kimaka haingiriyu owi mi taka yai hiriinana ya wi Adi Komii siir yaiya saiir hiriinan nrowi.

⁶ Ti kariir nomiyauim, mhoiyya kara kimiiram niti, kimiir kignakiyam mi kara kimiirin yaigina yipiki Adi Komii siir naeyu ieya hauuwa saiir nini boini kimiirin mi kara wi kimiir

whinkinsiis haiginu rani. Mi kara kimiirin dimin nhirim Adi Komii siya niisiimauuwim karir, kimiir boinimauuwi mi kara Adi Komii siir yaimwokiyaaimwo nhir imiir mi isiimauuwi, yim tiriiginim, yim nikrani kimiirin wi sima whinkinsiis haiginuwi.

⁷ Mi inkamin yipiki ii haini mi siya sibgu hain karamae nwowi mi iki iikam nhirim sima wi sibgu wakae sibgi rani. Nningaka. Mi iriipi hiriinan, inkamin irii sibgu tio karamae nwowiyin mi siya mwai wi sibgu wao rani mi iki iikam nhirim sima wi sibgu wakae sibgi rani. Mi ti dimin whiso yo wi miyiknan nwo rani, wi biyieki biyie nwowi.

⁸ Mi inkamin iyyin sibgu hain karamae nwowi mi iikamim sima wi panina ninokninkini, sima yayiyam nami? Nningaka, sima wi ninokninkin tani. ⁹ Mi ti hiriinan siyu kaimwowin mi iikamim sima yaigin kwir boini, yipiki iikam nhirkim ninokninkin karamae nwowa mi ta simiir yaiya wi tiki iikam nhirim simiir kiyopsibgi haiginuwi.

¹⁰ Mi ti nu iirin, hinda tindan yaiginim kasakasa rani, siir nwowim. Mi ti yaiginim yim yaimwokakinairgim. ¹¹ Mi hiriinanki nuwi mi kara ti diminim inkam nwrki boinim kariir, kara wi ninokninkin tani. Mi siya wi ha naingwowi, kara om whiran inkamkin. Mi an kara wi ha mi aingwowi siya om whiran inkamkin. Mi krima wi iripa boin tani. ¹² Mi ya tariigina ya hiriinansika.

Dimusi rani, kima minam naingwokim, kiriepai kiriepaiyim Adi Komii siir naeyu ieya hauuwim miipai miipaiyim sim miriyam. Mi hiriinanki nuwi, kimiir kwoin komiiyin wi ti kirieyim simiir haiyim daingwo siir hiranki miipai miipai imiir

miriyam. Mi hiriinanki niuwi, Adi Komii siir iikamim simiir kwoinim wi hiriinan saeya kirie haiginuwi.

¹³ Mi iikamim sima yaigin kwir boini, yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiir mi sima wi Adi Komii siiramar ti swoki srii kirie simiir hauum. Mi sima ta yaiya saiir yaimwokiyaimewowa wa nwoki sibgu anaaknkii haiginuim iki iikam nhirim simiir. ¹⁴ Kara ha boini, siya wa tiri ta saiirin. Dimusi rani, kara Adi Komii siiram kwisboini mi siir inig iir hainanpraprasa, ta yaigina kara ninokninkin karamae nwowa yipiki Adi Komii siya hauuwa kariir, ya kariir kwoinbudin sasar naingwo kwisboini mi kariir kwoinin yio ini hindira priiyakiiririn. ¹⁵ Mi hiriinanki niuwi, kara Biyan Inkam Komii siiram wi kariir kwoinbud ieya kwisboinkii mi kariir kwoinin iripi hiriinan. Mi mwai kariir kwoinbud ieya mi waowi mi kariir kwoinin iripi hiriinan, yio wa mi waowi. ¹⁶ Mi kira nhwo kwisboini Adi Komii siiram mi siir inig iir mi hainanpraprasa iki yaigin nhirim ti iikam ima ninokninkin karamae nwowim simiir mi sima wi panina ninokninkini ta kira boina saeya wadieki niuwi mi sima kiriirin wa nwoki boinim hinin, tariigina ya yai mwoki yaimwo aeyarga. Mi kira yaigin kwirniyin wi hiriinanar boini, ha? Mi siya ta yaiya kira boina saiir yaimwokiyaimewowa wi ninokninkin tani. Nningaka. ¹⁷ Mi kira hiriinan tiri mi kira Adi Komii siir inigin hiriyyar sibgu hainani mi ta kiriir yaiya iki iikam nhir imiirin wi panina whinkinsiis haiginuwi?

¹⁸ Kara Adi Komii siirin minsi boin wadieki,

kara iki yaiginpai yaiginpaiyim sim boinikin. Mi ti yaiginim kara boiniyim kima ninokninkin karamae nwowiyim simiirin yi kara bidi haiburin. ¹⁹ Mi kara iikam nhirim Adi Komii siir piugana saiirim simaka nidwowi mi krima iripa ha haingiriyu owi Adi Komii siir inig hainanam mi kara biyin ha niki aingwowi, kara diminin priei kipi boin yaigina krima ninokninkina saiirin mi ya tariigina wi simiir nwoki whinkinsiis haiginuwim wadie sima sibgu owam. Kara simiirin wi dimin whiekak boinmimauu rani, yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiirin. Mi tiki yayim yim wi simiir whinkinsiis haiginu rani.

²⁰ Ti kariir nomiiyauim, diminim kima naingwowyim, kima yinisim praigakni kwoinan kipi naingwo. Kima inikamaeni kwoinan dwo. Mi dimin taemin biyeyim iikamkim sim napiyim simiir warar dinkin aingwoyokiyokigi, kima simiirin digumii haimriiyugig. Mi ti hiriinan siyiuin siirin hindara daingwo owouu iuguski, yinisimin iniiyibar niki owiyin siir hiriinan. Mi dimin miyik miyikim yipiki kima naingwowyim, yim ini inikamaeki sibgu aingwo omokiyim kwoin miyikin ini simiir hiriinan ywowim. ²¹ Mi Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa biya profet Aisaiaki si winkiya, ya iikamim yaigin kwir boiniyim simiirin hinina boinkikin,

kara, Biyan Inkam Komigin, kara pi ti iikamim yipiki Isrel simiir nuin siir hiranim simiirin pi yaeya yaigin boini, iikamim yipiki om whiranim sima simiir boinam. Mi yaigina kara simiir hauwi mi sima wi

kariir yai imiir boinmimauuwi. Mi kariir iikamim sima wi kariiram naingwo tibmii kin tani. Nningaka. ²² Mi hariinanki niuwi, ti yaiginim yipiki Adi Komii siir naeyiu ieya hauugiyim kimiir, sima iikam hauugiyim kimiir, sima iikam kimiir whinkinsiis haiginuwi, yipiki Adi Komii siir yai airam naingwo tibmii karamae nwowim mi sima wi saiir wakaeyam nwoki aingwowim. Ya wi tiriiginim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiyim wi simiir wara whinkinsiis haiginu rani. Mi wi ti iikamim yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kin karamae nwowim wi simiirarar hauuwi. Mi yim tiriiginim yim sima ini hariiyar naingwowim Adi Komii siya kaimwokikaimwowaingin. Mi Adi Komii siir naeyiun siya inkami kwoin hurworwokaii, dimin taeminim sima nisiimauuwim simiir boinmimauuwam, yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiyim simiir whinkinsiis haiginuwankim. Mi hariinanki niuwi mi wi simiir kwoin imiir nwoki whinkinsiis haiginuwim siiraramar nanaokoukaowim.

²³ Mi Adi Komii siir iikamim sima iripa haingiriyiu owi mi sima yaigina sima ninokninkin karamae nwowa saiir boini mi iikam nhirim yipiki ta yai aiir wakae ninokninkin karamae nwowi mi iikam nhirim yipiki Kraiis siiram naingwo tibmii karamae nwowi mi sima ha napninopkainaniyim mi sima wi ha boini, ti iikamim sima pi whaowaei. ²⁴ Mi omkakim Adi

Komii siir yai aiirarar boinmimauuwi, yaigina sima ninokninkina saiir mi iikam nhirim yipiki Kraisiiram naingwo tibmii karamae nwowi ini hanin simiir kwirii idwokaiyim mi ti yayim simiir mi wakae karamae mi owi mi siya wi ha naingwowi, siya dimin miyiknan bi tirkin. Mi ta hiriinan yayia siir kwoinin wi saeya hugrimkripi. ²⁵ Mi ti yayim siir kwoinawu hir nwokaiyim yim siya bi niki inokninkinwaokin mi mhoiya sima wi idowiyar nwowiguski. Mi siya niti, siya ogmwo wa nini huni mi siya wi Adi Komii siir inig iir hainani mi siya wi ha boini, tariigina ya kaimwoki kaimwoka, Adi Komii siya ini simaka nwowin. Iriig.

Sima iripar haingiriyu o Adi Komii siir inig iir sibgu hainanam

²⁶ Iikamim yipiki kanaka ninkin apninopkai miriyim Kraisi siir mi aiir, kima wakae! Mi iya kima iripa haingiriyu hainani Adi Komii siir inig iir mi kima wi hanina tir. Nwirin yo wi mwai dokwo wao mi nwirin yo Adi Komii siir mi imiir dowomwarkaiyu mi nwirin yo wi yayia Adi Komii siya nisisimauuwa siir, yo wi saiir boinmimauu mi nwirin yo wi yaigina kima ninokninkin karamae nwowiya wi saiir boin mi nwirin yo wi yayia saiir ti swoki inkpit boinki kimiir mi kima whiekakarim wi hanina tir. Mi kima wi iikamim yipiki hapaiir nwowim wi simiir kwoin imiirsi daingwoyimyok mi kima ta saiirin hiriinanar tiri mi Adi Komii siir iikamim simiir naingwo tibmiiya wi kirie hiriinan saiirsi nwowi. ²⁷ Mi sima yaigin kwira kima ninokninkin karamaeya saiir boini mi saiirin nwiski mi boini mi

nwoimgi mi boini ini mi owin, sima simar timi boin. Mi wim kima whiekakim simiirin wara boinam kipi naingwo. Niingaka. Biyiin inkam nwirki tiki boin mi nwirin yio mhoii timi boin. Mi siya saiir boini mi ta yai aiirin wi nwirki ninkpit boinkii kimiiram. ²⁸ Mi hapaiirin inkamki ta yai aiir ninkpit boinan inkam karamki niuwi mi inkamin yipiki yaigina kima ninokninkin kara-maeya saiir boinin siya kimaka ninkin idwokaii mi siya wi ti yayim simiir kipi swoki boinmin, siya hinda yaimikrimar didwo. Mi mhoiia siya wi sasar boin Adi Komii saikan. ²⁹ Mi yaiya Adi Komii siya nisiimauuwa simiir, ya nwis mi nwoimuwarar timi boin saiirin. Mi iki iikam nhirim yipiki hir nwowim, yim ta yai aiiram maugi mi saiir hidgi, tari ta yaiya saiir yai mwoki yaim-wowim ini Adi Komii siir yasi hirirua, iyie? Siir tani. ³⁰ Mi nwirin yio wi hindara boin mi Adi Komii siya ti yai imiirin wi inkam nwirni nisiimauuwi. Mi siya wa ninsiin okwokii ti yai imiir ninkpit boinkiyam mi inkamin bi boinin yio wi hindara didwo tani. ³¹ Mi hiriinan tiri mi kima Adi Komii siir yaiya wi nwinwira nwinwira dokwo boin. Mi ta hiriinan saiirsika mi kima whiekakarim wi nwoki inokninkinim Adi Komii siir yai aiirin mi kimiir naingwo tibmiiya wi kirie nwoki owim. ³² Mi ti iikamim yipiki ti dimin taeminim Adi Komii siir naeyu ieya prihauuwim simiir haii, Adi Komii siir yai aiir boinmimauuwim mi sima simiir kwoinim mi simiir yayim simiirin sibgu kigrirao. ³³ Dimusika? Adi Komii siya dimin taeminim iripa bi nitapiyokin. Niingaka. Adi Komii siya ha naingwowi, kima iripa haingiriyu owim, siir inig

iir hainanam mi kwoin miyik haiyam mi sibgu idwowim mi kwoin hiinsima nwowim mi kwoin whirkiwhiruwa nwowim. ³⁴ Mi tiki wig hiriinanim sima iripa kimaka haingiriyu owi Adi Komii siir inig iir hainanam, yim sima hinda yai mikrimar dwo. Mi nim krima pi simiir kigninkin boin tani iki iikam nhirim simiirin naingwo tilmii kaniyim simiirin. Mi ti diminin siir boini, siyu komiiyin Adi Komii siir yokwo aiir nwowin yo hinina boinkin, wigim bi sima nidwokaii, sima wi inkamim inig komiigakim wi simiir hiriinan kipi nwo. ³⁵ Mi sima dimin ninokninkinam tiri mi sima wi simiir omaka hiriir dam mi simiir kam imiirin wi hir tini sriiyu ti diminin Adi Komii siir yai aeya boina saiir yaimwokiyaimwowa. Ya hiriinan siyuin siyu miyik rani, iya kima Adi Komii siir inig hainaniyim siir omaka aiir mi wigim saiirar kipi boin.

³⁶ Mi kima kariir yai aiir wakae karamae dimusi nwowi, ti kara boinkiyim wigmi mi wim kima simiirin kimidiniya yaeya yai boin? Mi kima hiriinyar naingwowi, Adi Komii siir yaiya biyin kimiiram arar nitka, aniya? Ningaka. Mi iikamim Adi Komii siir yai aiir ninokninkinim ini kima kimar ywowiskiyim, aniya? Ningaka. ³⁷ Mi kimiir nwirin ha naingwowi, siirin yai Adi Komii siya hauugin mi siya ha mi aingwowi Adi Komii siir naeyuin siya siyar naingwo hauugin kiripai kiripaiyim siirin mi siya wa dinokninkinki, ta yaiya kara winkiya kimiiram kimiirin Adi Komii siya nimbingikin ta yai aiir wakaeyoknam. ³⁸ Mi ti hiriinan inkamin ta yai aiir nikwowaisii mi wim kima iriipi hiriinan, wi siir timi ikwowaisii.

³⁹ Mi hiriinanki niuwi mi ti kariir nomiiyauim

kima ti dimin taeminim Adi Komii siya n̄isiimauuwi kima boinm̄imauuwam, w̄i simiir simiirar daingwokwonanae mi ti kamim yipiki w̄i yaigina kima ninokn̄inkin karamae nwowa saiir boini mi kima simiirin w̄i igbid kamiyau kipi hai. ⁴⁰ Mi kima Adi Komii siir inig iir hainani mi iki dimin taeminim simiirin sibgu sibgu tir mi sibgu sibgu kiiriimdiȳu haigin. Mi iikam whiekakim diriyyar kipi boinswo. Niingaka. Iriig.

15

Pol siya Kraisi siya naonama mi siya swoki insiin idwowa saiir boinkin

¹ Mi tariinanin ti kariir nomiiyauim, kara minan naingwowi, kima ta yai win kibiya yipiki biigi bi kara boinm̄imauuwa Jisis Kraisi siira, saiir daingwowarkaigi. Kima ti yai imiir wakaeyim mi kimiir kwoinim ini kirieyar ywokiyim. ² Ihi, ini ywokiya ta yai win kibiya kara kimiir niki boina mi kima saiirin hiriyyar nonkworinukripkaii mi kimiirim w̄i saeyar nanmaiwarkainaei. Mi hiriinan karamaeki niuwi mi kima w̄i hindara priinaingwo tibmii k̄ini.

³ Mi yaiya kara Jisis Kraisi siir hiranki kara haiya ya kara bidi boinm̄imauuwa kimiir. Taka yaiya ya yai whoimoni rani. Mi ta yaiya ya hinina boinka, Jisis Kraisi siya krimiir dimin biyeyim simiirsi naokin, ta sima winboinkiya biya Adi Komii siir yokwo aiir saiir hiriinan. ⁴ Mi siya ha naonamin mi sima siirin kimidiniya ienau haingikaigi mi i kwoimaka siirin Adi Komii siya swoki hidn̄insiin idwoki. Yim sima biya ta Adi Komii siir yokwo aiirin ti hiriinan dimin kaimwo

imiirar mi winboinkikim. ⁵ Mi iya Adi Komii siya Jisis Krai siir hidninsiin idwowa mi siya biiyin Pita siir hiriir yimbiyam mi mhoiyya siya siir aposel kam iur nwisu simiir hiriir yimbiyam. Mi sima siirin warar bidi mi kigiym. ⁶ Mi mhoiyya, siya iikam whiekakim naingwo tibmii kaniyim simiir hiriirin idowiyar yimbiyam mi sima ini siirar mi kigim. Mi ti iikamim yipiki siiram naingwo tibmii kanim mi siir siyu iir napim, 500 bidi haiburim. Mi ti iikamim simiir nhirim yim ina niki owim mi nhirim yim bidi yaokaowim. ⁷ Mi mhoiyya siya Jems siir hiriir yimbiyam mi siya siirin bidiyar mi kigiyin. Mi siya siir aposel kamim simiir hiriirin ha mi imbiyamim mi sima siirin bidiyar mi kigim.

⁸ Mi mhoigi mhoiyin siya ha nitin, kimidiniya kariir tiriir yimbini. Mi kara siirin bidiyar mi kigiyin, yinisimin siir yopiiya siirin siyumwoni naokaina karam nwowiyin siir hiriinan. ⁹ Dimusi rani, kara ini aowa ywowin kara inigak bi nwokin. Mi an kara ini ti Jisis Krai siir aposel kamim simiir aowa ywowin. Dimusi rani, biya Adi Komii siir iikamim hinda tinda nwowim simiirin kara tirbugim. Mi kara tariinanin ti hiriinan kwoin asi naingwowi. Kara inkam paiigipaii rani, Jisis Krai siir aposel inkam nwowamin. ¹⁰ Mi dimusi rani, kariirin Adi Komii siir naingwobumbuwa, saeyar nitmaisok okwokin mi kariirin saeyar kansiis haiginugin. Mi tariinanin kara ini Jisis Krai siir aposel inkam nwowin. Kariirin kwoin miyikin Adi Komii siya hauugin mi siya whisarii bi nwokiyamkin. Nngaka. Kara mi komiyya siya hauuwa sairar miriyyin mi ta miyya kara miriyya ini iki iikam nirmi miyim simiir haibura. Kara ta

m̄īya kana kanar bi m̄iriiḡin. N̄īngaka. Adi Komii siir naingwobumbuwa saeya kanakar nwoka. Mi taka īi aiir̄in, ta naingwobumbuwa ti m̄īi imiir̄in sasar m̄ir̄ii iskika. ¹¹ Mi ti dim̄in̄in ȳio dim̄in Komii rani. Dimusi rani, kr̄ima wh̄iekakin k̄imiir̄in ta Adi Komii siir yai k̄ibi aiirarar m̄i bōnm̄imauuḡim. Mi ta yaiya saeyairga k̄ima naingwo t̄ibm̄ii k̄ina. Iriiḡ.

Iikam̄im naokaow̄im wa swoki insiin idwodwowi

¹² Mi ta yaiya kr̄ima bōnm̄imauuwa saiir yaimwokiyaimwowa ya h̄in̄inga. Iya Jisis Krai siya naonama, siir̄in Adi Komii siyar swoki h̄idn̄insiin idwo. Mi h̄iriinank̄i n̄īuwi m̄i k̄imiir̄ n̄h̄ir̄im h̄iriinan dimusi bōnk̄im, iikam̄im ȳip̄iki naokaow̄im sima w̄i swoki insiin idwo rani. Mi sima ti h̄iriinan bōn̄im, sima ini habwowhaenan ywow̄im m̄i sima ti h̄iriinan yai biȳie asi bōnk̄im.

¹³ Mi simiir̄ yaiya kaimwok̄iswo m̄i ta Jisis Krai siya naonama Adi Komii siya siir̄in w̄i di swoki h̄idn̄insiin idwowi.

¹⁴ Mi ta Jisis Krai siya naonama m̄i Adi Komii siya siir̄in h̄idn̄insiin idwo karamk̄iswo m̄i ta Adi Komii siir̄in yaiya ta īinok̄īinok̄ kr̄ima bōnm̄imauuwiya saeya w̄i naekak di ywowi. Mi h̄iriinank̄iswo m̄i k̄imiir̄ naingwo t̄ibm̄īya Adi Komii siir̄in yai aiiram̄ nwowa ya w̄i naekak di ywowi.

¹⁵ Mi ti iikam̄im simiir̄ yaiȳim sima yai kaimwok̄iswo m̄i ta yaiya iikam̄ imiir̄ kr̄ima bōnm̄imauuwa Adi Komii siir̄in m̄i imiir̄, ȳim w̄i p̄i ȳiks̄isaeȳin. Dimusi rani, n̄im kr̄ima iikam̄ imiir̄in m̄in nowomwarkaiȳuḡim, ta Jisis Krai siya naonama m̄i siir̄in Adi Komii siya swoki h̄idn̄insiin idwowa saiir. Mi simiir̄ yaiya saeya yai kaimwok̄iswo m̄i Adi Komii siya

ti iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani, omwai hiriayar waiyayokiyokiyamin. Nngaka. ¹⁶ Mi Adi Komii siya ti iikamim naokaowim simiir hidninsiin idwo karam nwowi mi wi iriipi hiriinanar pi mi tirin, siya Jisis Kraiis siirin wi di mi hidninsiin idwowi, iya siya naonama. ¹⁷ Mi Adi Komii siya Jisis Kraiis siirin hidninsiin idwo karam nwokiswo ta siya naonama mi ta kimiir naingwo tibmiiya Adi Komii siya namaiwarkaina kimiir ya wi dimin komii di ywowi. Mi hiriinan nwokiswo mi wim kima wi iikam miyiknan di ywowi Adi Komii siir whwonkam idan. ¹⁸ Mi ta yaiya ti iikamim sima boina saeya kaimwo nwokiswo mi Adi Komii siya iki iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani. Mi mhoiia ti iikamim naokaowim, yipiki Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kinim, sima wi omwai Adi Komii saika waiyayokiyoki rani, sima wi hiriayar nonkwobumbuninkin iuguskii. ¹⁹ Krima Kraiis siiram daingwo tibmii kin mi siiram dwokwokin. Mi krima siiram ti iiyim ti tariinan krima nwowim ti nu iir, simiiraramar nwokwokini siiram, krimiir whinkinsiis haiginuwam mi krima wi iikam miyiknan nwo rani, nim wi siyu biyek biyeyin si nwowi. Mi mhoiia krima naowi mi krimiir naingwo tibmiiya Jisis Kraiis siiram naingwo tibmii kina, ya wi krimiir whinkinsiis haiginu rani. Mi mhoiia iki iikam nhirim krimiirsiyin wi naingwoyimyok prasae di kini. Mi sima krimiirin wi hinina pi boinin, krimiir kwoinin yio ini biye ywowin.

²⁰ Mi sima wi hiriinan di boini. Dimusi rani, Adi Komii siya mhoiia wi krimiirar mi whinkinsiisi.

Adi Komii siya Jisis Kraisi siya naonama mi siya siirin bidiyar swoki hidninsiin idwowin. Ya ta yaiya ya yai kaimwowainga. Mi dimusi rani, Adi Komii siya hiriinanar tirkin. Mi krima ta sairin ina ninokninkinim, siya ti iikamim naokaowim simiirin wa mi hidninsiin idwowi. ²¹ Mi tariinanin, dimusi rani, ti inkam nwiruwani Adam siir dimin biyeya sairsika, iikam, whiekakim wi asi naokaoyokiyokii. Mi yio ti inkam nwirin Jisis Kraisin, yio dimusi rani, yio siir mi aairsika mi ti iikamim naokaowim, simiirin wi Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwowi. ²² Mi iikamim Adam siir yinie nwowim, nim krima iriipi hiriinan nim krima wa mi aowi, krima wi ii priei nwo rani. Mi ti hiriinan siyuin, iikamim yipiki Jisis Kraisi siir pugana sairim yipiki wi mhoiia naowi, Adi Komii siya krimiirin wi yaripar swoki hidninsiin idwodwoswokii iripa saika sibgu oyokiyokiikaeyamam. ²³ Mi siya krimiirin wa swoki hidninsiin idwowi iya siir kwoinkar naingwowi krimiiram sair. Jisis Kraisi siya biyin krimiir dimin biye imiirsi naowin mi siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo. Mi mhoiia Jisis Kraisi siya swoki iti mi krimiirin wi Adi Komii siya swoki hidninsiin idwowi, yipiki, Jisis Kraisi siir pugana sairim.

²⁴ Mi iya Kraisi Jisis siya swoki iti mi ti dimin taeminim yim wa digii mi digworaekwowim ti nuin siir kigirkakiyim simiir kirieyim yim wi siyar digiguski. Mi kamim bii nwowiyim mi gavmani inkam ikim, yipiki siir mi inaka nantamyiriyirim mi Setan ni isidin yio iriipi hiriinan. Mi Jisis Kraisi siya siir iikam imiirin mi digworaekwo

ikim, yim siir Adin, Adi Komii siir hauugii mi yio siya wi inkam komiinan namidwokaiyuwi simiir kigirkakamin. ²⁵ Mi simiirin wi Jisis Krais siyar kigirkaki mi wi ta iya siya siir sau omom iir hainurugi, wi saiirar nadigiuwi mi siya simiirin wi hiriyar nonkworinu kripkaii siir whinkwo paekwoni. ²⁶ Mi diminin mhoigimhoi siya tirbugii, yio krimiir naoni siyu ieya mi yio ti diminin yio wi hiriyar digiguski. ²⁷ Dimusika? Adi Komii siir Yokwowa ti dimin iirin hinina boinka, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim Jisis Krais siir inarar bidi yonkwo digim. Mi ta yaiya ya ha boinka, ti digworaekwowim yim ini Jisis Krais siir whinkwo paekwoni aowa arar nwowim. Mi dimusi rani, Adi Komii siya digworaekwowim Jisis Krais siir whinkwo paekwoni aowa kinar ywowim. Mi ta hiriinan saiirsika, Adi Komii siya wi Jisis Krais siir whinkwo paekwoni nwo rani. Ningaka. ²⁸ Mi Adi Komii siya ti digworaekwowim Jisis Krais siir whinkwo paekwoni aowa kina nwodigi mi yio siyarin Adi Komii siir yinisimin simiirin wi siyar kigirkaki. Mi yio Jisis Krais siyarin wi siir Adin siir whinkwo paekwoni nwowi. Mi digworaekwo whiekakim simiirin wi Adi Komii sasar kigirkak swowi.

²⁹ Mi yim ti iikamim yipiki ha boinim, Adi Komii siya iikamim naokaowim simiirin wi swoki hidninsiin idwo rani mi sima wi piki hinin siyuin op siirsi baptais haiginuwi, iki iikamim naokao imiirin? Mi simiir yaiya saeya kaimwo nwokiswo mi Adi Komii siya wi iikamim naokaowim simiirin wi hidninsiin idwo rani. Mi sima iikamim naokaowim simiirin wi op

paniina baptais haiginiuwi iikamim naokaowim mi wi piki hiniin dimin kibiyin si nimbiam, ti dimin iirsiyin, ha? ³⁰ Mi simiir yayim sima yai kaimwo nwokiswo mi krima Jisis Krai siir iikamim simiirin wi hirii hirii dimuam boinaei ta Adi Komii siya simiir hidninsiin idwowana Jisis Krai siir hidninsiin idwowa saiir hiriinan saiir. Mi iikamim yipiki naokaowim, sima swoki insiin idwo karamae nwowi mi nim krima wi Adi Komii siir mi aiir mirii rani mi wi iki iikamim yipiki krimiir nisomaowam tirim wi simiiram nam tani. Nungaka. ³¹ Ti kariir nomiiyauim, iikamim inokinokin kariir nisomaowam tiri. Dimusi rani, wim kima ini Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai ini siir pugan aiir nwowim. Yio ti diminin, yio kariir kwoinin maigimaiga, siya nwowiyin yio siir dimin mwokimwo ieya mi ta hiriinan saiirsika, kara ta yaiya kimiir asi boinkika. ³² Mi kara nuan inkamim simiir kwoin ara nwokiswo mi an kara wi iki mwanhu mi wra minim om Efesas hiranim simaka bidi pimi intiowin. Mi kara wi piki hiniin dimin kibiyin siir ti haii siir hirankin, ha? Mi kaimwoki niuwi, ta yaiya iikamim naokaowim yim wi swoki insiin idwo rani. Mi krima iikam nhirim simiirin wi hiriinanar kigninkin boinkii, daingwo, owouugi mi mhoiia krima naemin naei mi opmin kwiyaei mi krima ha naonami mi nim wi hindara nwoki digiguskiyim. Mi ti hiriinan boiniyim sima, sima yai miyikni boin tani, nim krima ina ninokninkinim. Krima ti sima tira, saiir hiriinan kipi tir.

³³ Ti yayim simiir wakaeki, iikamim yipiki kwoin bibiyie naingwowim wi sima kiyipsibgi haiginiuwi iki iikamim yipiki simaka napriririm

simiir kwoin imiirin. Yim tiki yayim yim yaimwo imairgin. Wim wi nhirkim pi kiyipsibgi haiginuwisi kima sibgu daingwo mi simaka kipi napririr. ³⁴ Wim kima kipiinan bi nwokim mi kwoin miyik bi naingwokim mi kima wari dimin biyeyim kima tirim simiirin digumii haimriiyugig. Mi kimiir nhirim yipiki Adi Komii siir yai aair ninokninkin karamae nwowim simiirin kara pi ti hinina boini mi kima wi nididkakar nwowi. Iriig.

Mi iikamim naokaowim sima swoki insiin idwodwowi simiir piuim yim wi sima nwowi

³⁵ Mi kam nhirim yim wi hinina boini, ta yaiya iikamim naokaowim simiir boina sima swoki insiin idwodwowam, ya yai paii rani. Mi iikamim naokaowim sima wi panina swoki insiin idwodwowi? Mi sima wi paka hinin pua sae haii? ³⁶ Mi sima hiriinan boini mi an kara wi hinina boini, kima inkam paii rani, wakae! Mi kira dimin whirni nid haingikaii mi siya wi aisiima niki whaksisauu rani. Mi mhoiia siya ha kinanpiyiknainii mi wa mwrinanainami. Mi kima dimin nidin opak nwowiyin siir haingikaii mi siya wi swoki whak rani mi wi mi mwrinanainam tani. Mi iikamim yipiki naokaowim sima wa swoki insiin idwowi, ti dimin nidin waibrosin kima haingikaigiyyin mi ha whaknanainiyyin siir hiriinan. ³⁷ Mi diminin kira haingikaiyyin siir nidin nid komii rani. Kira nhwo iir bi ninkinkin. Nungaka. Mi iya kira nid iir haingikaiiyyim mi mhoiia pi nhwo ieya whaknanainii. ³⁸ Paenid nhirin yio si pua pi sai mi owi mi nhirin siyyin yipi sai mi owi. Mi Adi

Komii siya hinda siir kwoin ara naingwokiya
 mi ti diminpai diminpaiyim simiir nhwoim ina
 yimbimbiiyamim.

³⁹ Mi diminpai diminpaiyim sima piu kwiruwa
 bi nwokim simiir piuim ini kipa kipa ywowim.
 Inkamim yim sima piu mi nuan wraisuim yim
 sima piu mi ipiyinim yim sima piu mi anasuim yim
 sima piu.

⁴⁰ Mi ti diminpai diminpaiyim yipiki ninomor
 kou hir nwowim, yim simiir piuim yim ini sima
 mi owim. Mi tiriiginim yipiki ninomor kou hir
 nwowim, simiir dimin kirie kibi kibiyim paenan
 niuyaeiyim yim ini sima ywowim. Mi tiriiginim
 yipiki ti nu iir nwowiyim yim simiir dimin kirie
 kibi kibiyim paenan niuyaeiyim yim ini sima
 mi owim. ⁴¹ Mi yio bieni dimin kibiyin paen-
 nan niuyaiyin yio ini sai mi owin mi bwani
 dimin kibiyin paenan niuyaeiyin yio ini sai mi
 owin mi nauun whiekakim yim iriipi hiriinan,
 sima whiekakarin iripa bi mi okim nhirim simiir
 kirieya paenan niuyaeiya ini nhirim simiir imiir
 haiburim.

⁴² Mi iya Adi Komii siya iikamim naokaowim
 simiir hidninsiin idwowi, simiir kwoinbudin
 omwai hiriyyar waiyayokiyokiiyam, yim wi
 ti hiriinan nwowi. Krimiir piuim ini ti dimin
 nidim krima haigiyyim numir ini simiir hiriinan
 ywowim. Mi iya iikam ima naowiyim mi krima
 simiir piuis biyeyim pi iriipi hiriinan ieyar mi
 haingikaigii. Mi ti piuim sima bi kimiminkiikim
 pa whigi sasauwi mi ti piuim Adi Komii siya
 hidninsiin idwowi mhoiyya sima wi swoki whi
 rani. Niingaka. ⁴³ Mi ti piuim ti ienau krima

haingikaigiyyim, yim miyyik rani. Mi ti piuum
 Adi Komii siya hidninsiin idwowanim, wi sima
 nwowi piu wadieki wadieyin. Mi piuum tiki krīma
 haingikaigiyyim yim kirie rani. Yim ini opair
 ywowim. Mi ti piuum wi Adi Komii siya hidninsiin
 idwowi, yim tiriiginim yim kirieki kirie ima. ⁴⁴ Mi
 ti piuum ti krīma haingikaigiyyim, yim nuan piu
 ima. Mi ti piuum wi Adi Komii siya hidninsiin
 idwowi, yim ti piuum yim wi ninomor kou hiran
 piu win nwowi. Nuan piuum mi ninomor kouan
 piu ikim. ⁴⁵ Taka yaiya ya ini Adi Komii siir
 Yokwo Komii aiir nwowa. Adi Komii siya bigi
 biyyin Adam siirar nonkwokwokikin. Siyairgin
 inkam kangi kinin yipiki ti nu iir napririn.
 Mi Jisis Kraiss siirin inkamin ninomor kouwanin
 sima siirin hinin boinkikin mi Adamn yipiki
 mhoiyya nwowin, krimiirin wi kwoinbud win
 siya hauuwi mi krimiirin wi siyar tirki, omwai
 hiriyyar waiyayokiyokigiyamim. ⁴⁶ Mi yim ti
 piuum ninomor kouanim, krīma wi bi simiir niki
 hai rani. Niingaka. Krīma biyyin wi nuan pua wi
 saiir haii mi mhoiyya wi ti piuum ninomor kouanim
 wi simiir haii. ⁴⁷ Adi Komii siya bigibiiyyin Adam
 siirin nuni nonkwokwokin mi Jisis Kraissin, ti
 mhoiyyan Adamn, yio ninomor kouanki nitkin.
⁴⁸ Mi nim iikamim yipiki ti nu iir nwowiyim,
 nim krīma ini Adam siir kwoinbudin ini siir
 hiriinan ywowim yio Adi Komii siya krimiirin
 nuni nonkwokwokikin. Mi nim krīma iikamim
 yipiki wi ninomor kou hir nwowi, nim krīma wi ti
 inkam nwirin, Jisis Kraiss nikuwuyin, nim wi siir
 kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyyin nim wi
 siir haii. ⁴⁹ Mi dimusi rani, nim krīma ini ti nu iir

nwowim Mi hiriinanki nuwi mi nim ini Adamni hiniin ywowim, ti inkamin ti nuin siir tiranin. Mi ti hiriinan siyuin, mhoiya ninomor kou hir nwowi, nim wi Jisis Krai siir hiriinan nwowi, tiki inkam nwirin ninomor kouanin.

⁵⁰ Mi ti kariir nomiyauim kima wakae! Kara kimiir boinki, ti piuim, ti nuin siirim, Adi Komii siya kigirkakiyin, hiriirin wi wara nam tani, hir nwowamin. Mi digworaekwowim yipiki naokaowiyim mi whiiyim, yim wi ti omin ti digworaekwowim naokao karamae nwowiyim, yim wi simiir hiriir wara nam tani. Niingaka.

⁵¹ Wakae! Panoa kara kimiirin pi yayim aowa nwowim simiir boinkii. Mi krima Krai Jisis siir iikamim krimiir nhirim krima wi nao rani mi krima wi hiriinan tir tani. Mi krimiirin Adi Komii siya boinkii mi krimiir piuim yim wi sima nwowi. ⁵² Mi Adi Komii siya siir paekwosim imiir boinkii, kid maskiyam mi wi kimiminki rani, wi sinani hanin sinankii mi ti krimiir piuim wa ninkpitki, iya ti kid ieya maskii. Mi ti iikamim naokaowim, simiirin wi Adi Komii siya hidninsiin idwowi, yim wi swoki ao rani. Niingaka. ⁵³ Adi Komii siya krimiir piuim wi simiir tirkii yaeya piu nwowamin. Mi saeya ninomor kouan piu nwowi mi saeya wi wai piu nwo rani. Niingaka. Sima wi hiriinanar nwoyokiyokiikaeyami. ⁵⁴ Kaimwoka, ta pua nu tirana ta krima haingikaigiya, mhoiya saeya piu win nimbiam mi wi hiriinan wadeyar nwoyokiyokiikaeyami. Mi ta pua yipiki naonama, mhoiya saeya swoki insiin idwowi mi wi pi ninkpitkii mi wi sai nwowi mi ya wi kwoinbud winin siir haii mi saeya wi hiriir

nwoyokiyokikaeyami. Mi ta ti aiirin mi ta yaiya Adi Komii siir Yokwo Komii aiir nwowa ya wi digi digar nwowi. Ta yaiya ya hinina boinka, nao aiirin Adi Komii siya bidi ikwowaisii iguskiya. Mi iikamim mi aokaonanaeyim yim iriipi hiriinan siya bidi mi onkwobumbuninkinkiyim. ⁵⁵ Mi hiriinanaki nuwi, hiriinan tiri mi iikamim wi swoki aokao rani. Ningaka! Mi nao saeya wi krimiiram swoki it rani, krimiirni owakiyam. Ningaka.

⁵⁶ Mi tariinanin krima wi hiriyyar kimpipisu kripkaii mi wa mi aowi. Dimusi rani, ti dimin bibiyeyim krima tirim simiirsika. Adi Komii siir siyiu komii krimiir bidiyar yisiimauuwun dimin bibiyeyim krima tirim simiirin. Mi ta iya ti dimin bibiyeyim ti krima tirim mi siyiu komii ikin, yim wa digiguski. ⁵⁷ Krimiirin Adi Komii siya whinkinsiiskin. Mi krimiir Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siya bidi yonkwobumbuninkinkiyim dimin biye saiir kirie imiirin, yipiki krimiir tiriya, krima naokaonanaeyam. Mi hiriinankinuwi mi krima wi Adi Komii siir ti boin wadie mi siir inig iir ti hainan.

⁵⁸ Ti kariir nomiiyau kingi kinim, yipiki kara naingwokwonanaeyim, kima sibgu dokworinu mi ta yaimwokiyaimewowa kara kimiir boina saiiram daingwo tibmiikin. Kimiir kwoinim kipi swoki kisina mimin ti diminim kara boinkiyim simiirsiyin. Kima kirie hiriyyar dwokripkai mi ta Biyan Inkam Komii Jisis Krai siir mi airarar mrii iski. Mi wim kima ta saiirin ina ninokninkinim, ta kimiir miya yipiki kima mriiya Biyan Inkam Komiiyin Jisis Krai siiram ya wi

hindara priiyokaeyam tani, ya wɪ naeyar budi. Mi hɪriinankɪniuwɪ, tariigɪna saeya hɪriinan tɪri mɪ ni kɪra tari siir mɪi kɪbi aɪir mɪriigɪn. Iriig.

16

Umɪrɪm Adi Komii siir iikamɪm simiir whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ ikɪm

¹ Mi tariinanɪn kara kɪmiirɪn pɪ mɪn boɪnkii, warɪ umɪrɪm kɪma haɪngiriyɪu haigɪniuwɪm simiir nhɪrɪm iikamɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siirɪm om komii Jerusalem hɪr nwowɪm simiir tɪ whɪnkɪnsiis haigɪniuwɪ. Mi iikamɪm Adi Komii siirɪm nu haɪmii Galesia hɪranɪm kara kɪmiirɪn tɪ hɪriinan siyɪu kaimwo iɪrar mɪ boɪnkii wɪm kɪma iriipɪ hɪriinanar timɪ tɪr. ² Mi tɪ umɪrɪm tɪ kɪma haiiyɪm, tɪ mɪiyɪm kɪma mɪriiyɪm simiirsi, kɪma irɪra nwinɪran sande sandeyɪm tɪ umɪrɪm simiirɪn haɪmii haɪmiiyɪm ha timɪ kiyau haigirarao. Mi iya kɪma umɪr budie haiiyɪm kɪma komiiyar timɪ haigi. Mi iya kɪma sapisap mɪ haiiyɪm, kɪma sapisapar timɪ haigi. Mi iya kara nɪti kɪma wɪ mɪi komii mɪrii rani, umɪr irɪpa haɪngiriyɪu haigɪnamɪn simiir hauuam. ³ Mi kɪma kɪmiir kam nhɪrɪm simiir dɪmbɪn tɪ umɪrɪm kɪma haɪngiriyɪu haigɪnim simiir hainamɪm om komii Jerusalema hɪriir. Mi iya kara nɪti mɪ kara simiir mɪiyɪm wɪ yokwoni wɪnkii sima hainamɪm tɪ umɪr imaka iki biyan kamɪm naɪngwo tibmii kɪniyɪm simiir ninɪ hauugigam. Mi tɪ kamɪm tɪ kɪma nɪmbɪnim, simiirɪn wɪ kara nɪkropkii om komii Jerusalema hɪriir. ⁴ Mi kara ha naɪngwowi, ini mɪ owɪn karar mɪ ami om komii Jerusalema hɪriirɪn mɪ sima wɪ kanakar nɪnkɪn ami. Iriig.

*Pol siya om Korin hiran iikamim siimir
kignakiyam tirkin*

⁵ Kara kimiirin wi mhoiia nini kignaki. Kara wi nu Masedonia hiriir niki ami, biyin wi hiran nu iir niki boinmimauwi Adi Komii siir yai aiirin.

⁶ Kara kamakan wi ii priei nwonaki rani. Mi tari wi hiriyyar tiri, kara wi bwan hoingak rigar nwowi iya opudgi hugi mi iya naoki mi kininaei. Mi mhoiia kara om whira namam naingwowi, kariirin wi kima whinam mi kariirin wi siyiu hir tini whinapyikiugig. ⁷ Kara kimiirin hindara nini kignakiyim mi ha swoki kwamsauim pi boriisopi. Biyan Inkam Komii siya kariiram naingwowi, kara kimaka bwanim wi iuwarigar nwowi.

⁸ Mi kara wi om Efesas tirar nwowi mi wi ta yaewou nae komiia Pentikos dapiya wi saeyar nimbiam. ⁹ Tariinanin kara tirar nwowamar tiri. Dimusi rani, ti omin siir tiran iikamim yim sima Adi Komii siir yai aiir wakaeyam tiri. Mi kariir siyiuin yio bidi kiwakiyin ta mi komiia Biyan Inkam Komiiyin siira, saiir miriiyam siir yai aiir boinmimauuam. Mi ta mi aiirin sau omom whiekakar nikidugar windi wi dig nwo rani.

¹⁰ Mi Timoti siya kimiiram niti, kima wi siir boinwin akamie. Mi siya kimaka waraur nini onii, kima siirin wi sibgu kigrirao siya mirii Biyan Inkam Komii siir mi aiir, kariir hiriinan.

¹¹ Mi kima siirin wi hinina kipi boin, siya inigak rani kima wi hiriinan kipi tir. Kima wi siir whinkinsiis haiginu mi siya kimiiram in wi kwoin maingimaingakakar niki itim. Mi kara siiram in wi tirar niki okwokinim tiki nomiiyau nhirim naingwo tibmiiyim simaka.

¹² Mi tariinanin kara pi kɔmiir nomiiyauin Apolos nikuwiyin pi siir boini. Kara siirin minam nimpwirwir srigripkaii, siya iki nomiiyau nhirim simaka ninkin itim kimiir kignakiyam. Mi siya tariinanar namim pi boriisopi, mhoiyya siyuiin rirmiyya nwokii mi siya wi haini niti kimiir kignakiyamin. Iriig

Mhoigi mhoiyyan yai nhir ikim

¹³ Mi kima sibgu mintirao mi naingwo tibmiiya Jisis Kraiis siiram naingwo tibmiiya sibgu donkworinu. Mi kima siirin digumii kipi haimriiyugig. Mi kima kipi nidid, kima sibgu dokworinu kripkai. ¹⁴ Mi kimiir miipai miipaiyim kima miriyyim kima iikam nhirmiyam in warar daingwokwonanaei.

¹⁵ Kima Stefanas simiirniyyin ina ninokninkinim nu Grik hirin simaniyyar naingwo tibmiigim biigi biyyin. Sima mi komii aiarar miriigim Adi Komii siir iikam imiir whinkinsiisamin. Kima ti kariir nomiiyauim, kara kimiirin pi igao yai boinkii.

¹⁶ Kima simiir yai imiir wakaeyokna mi kamim yipiki simaka miriyyim, simiir yai imiirin iriipi hiriinan wara. Mi simar mi tiriya saiir hiriinanar timi tir, simiir siyui iirar timi ap.

¹⁷ Mi taka iyya kara maigimaigra asi nwowi. Dimusi rani, Stefanas, Fotyunetas mi Akaikas simiirsika sima kariiram nitkim. Mi wim kima kariiram bi nitkim mi yim sima nikrani, bidiyar yitim kariiram in. ¹⁸ Kima ta saiir dinokninkinki, sima maigimaigra kariiram tiri kara nwowim ta sima mi tiriya maigimaigra kima nwowam saiir hiriinan. Mi hiriinankinuwi mi kima

tɪ hiriinan kamɪm sɪmiir dɪsiimauu mɪ sɪmiir dokboɪnmamaɪr haigɪniɪu.

¹⁹ Tɪ iikamɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siir inɪg ɪiir haɪngiriyɪu hainaniyɪm ɪɪpa ɪkɪ om nhirɪm nu komii Esia hiraniɪm sɪmiir hiraniɪm, sɪma kimiir nokboɪnmamaɪrgikɪm, Akwila mɪ siir wig aeya Prisila mɪ iikamɪm yɪpɪkɪ ɪɪpa Adi Komii siir inɪg ɪiir haɪngiriyɪu hainaniyɪm sɪmiir omaka hir, sɪma kimiiram naɪngwokwonanaei. Mɪ sɪma kimiirin pranae pranae bi nokboɪnmamaɪrgikɪm.

²⁰ Mɪ tɪ nomiiyauɪm tɪ om Efesas tiraniɪm yɪpɪkɪ Adi Komii siiram naɪngwo tɪbmii kɪniɪm, sɪma kimiir nokboɪnmamaɪrgikɪm. ɪrni nwiɪrni nokboɪnmamaɪriyɪm nomiiyaunan hindara dapiriɪmdɪnam.

²¹ Mɪ tariinanɪn ta yokwowa Pol kariir ɪɪngɪ ɪɪngar nonkwo wiɪnkika mɪ kara kimiiram ha nokboɪnmamaɪrgikɪn.

²² Wɪ Adi Komii sasar hauu ɪskii, hik komiiɪgɪ komiiya tɪ iikam yɪpɪkɪ siiram naɪngwokwo karamae nwowɪm sɪmiirin. Kara kimiiramɪn minam naɪngwowi kɪmiir Biyan Inkam Komiiyɪn siya pɪniɪtsauuɪm. ²³ Mɪ kara ɪinokiɪnokɪn wɪ Biyan Inkam Komiiyɪn Jisɪs wɪ siiram sɪinanaei siya whɪnkɪnsiis haigɪniɪuɪm siir naɪngwobumbu komii aeya. Mɪ ta siir naɪngwobumbuwa wɪ kɪmaka hiriyar nwokɪ okriɪpkaiyɪm. ²⁴ Kara kimiiramɪn nhami nhami naɪngwokwo rani, yɪpɪkɪ kɪma kanaka haɪngiriyɪu okiyɪm Jisɪs Kraiɪs siir iikamɪm. ɪriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f